Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 218 (910 | Łódź, Wtorek 21 Września 1926 | פירטער יאהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג יג תשרי תרפ״ז. | Nr. 218 (910

אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

עקספּאָזע פון פינאַנץ-מיניסטער קלאַרנער.

יודישע „קאָלאָ“ איז אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג.

(טעלעפאָנישער בעריכט פון דער נעכטיגער סיים-זיצונג).

אַלגעמיינע איינדריקען.

די היינטיגע זיצונג פון סיים, וועלכע מ׳האָט פּראָאויסגעזעהען אַלס סענסאַציאָנעלע, איז אַדורך אָהן וועלכע ס׳איז גרעסערע געשעהענישען. ביים אָנהויב פון דער זיצונג איז נאָר געווען כאַראַקטעריסטיש די רעדע פון דעפּוטאַט פּידערקיעוויטש, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז די דעפּוטאַטען אומבעריהרליכקייט ווערט נישט אָפּגעהיטען און דאָס געזעץ ווערט געטרעטען מיט די פיס. אַזוי איז שוין געשעהען אין פיל פאַלען, און אַזוי איז אויך געשעהען לעצטענס מיט דער רעוויזיע ביים דעפּ. באַלין.

נאָכדעם האָט דער סיים-מאַרשאַלעק איבערגעגעבען וועגען דעם בריף פון געוו. פינאַנץ-מיניסטער גראַבסקי. און די ערקלערונגען פון די בעריהרטע דעפּוטאַטען, אָבער אויך די דאָזיגע וויכטיגע פראַגע איז פאַרביי אומבעמערקט, ווייל די בריף זענען געלייענט-געוואָרען דורך די סעקרעטאַרען און קיינער האָט נישט געהערט קיין וואָרט.

כאַראַקטעריסטיש איז נאָר געווען די רעדע פון פינאַנץ-מיניסטער קלאַרנער, וועלכער האָט קודם-כל פעסטגעשטעלט, אַז דער דעפיציט פאַר די לעצטע 8 חדשים בעטרעפט 44 מיליאָן זלאָטעס; צווייטענס, אַז דאָס גערעטעניש איז נישט גאָר געהויבען און וועט ווירקען אויפ׳ן וואוקס פון יקרות; אַז די רעגירונג וועט זיין געצוואונגען, צו העכערען דעם בודזשעט אויף 3 מיליאָן אַ חודש לטובת די מלוכה-בעאַמטע, און ענדליך, אַז אויב ס׳וועט נישט געלונגען צו העכערען דעם בודזשעט, וועט מען מוזען אָנקומען צו דירעקטע הכנסות.

און — דערווייל האָט מען שוין אין די קולואַרען געשמועסט, אַז דער צוטרוי צו דער רעגירונג מצד די קלובען, וואַקעלט זיך. אַז אַ רייהע קלובען, בעזונדער די כ. ד. קעהרען זיך אָפּ פון דער רעגירונג. און די זעלבע כ. ד. האָט טאַקע בעשלאָסען צו שטימען געגען דער רעגירונג און בעזונדערס - געגען דעם בילדונגס-מיניסטער סוקאַווסקי און אינערן-מיניסטער מלאָדזשאַנאָווסקי: אַזוי-ווי אָבער דער סיים קומט זיך צונויף ערשט דאָנערשטאָג, איז מעגליך, אַז די כ. ד. וועלען זיך נאָך לאָזען איבערבעטען.

די זיצונג.

וו אַ ר ש אַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) אין דער אויפגערישטער סיים-געביידע זענען זיך היינט צונויפגעקומען די אויסגערוהטע סובערענען און — ס׳האָט זיך אָנגעהויבען די נאָך-פעריען-סעסיע.

נאָך פאַר דער טאָג-אָרדנונג האָט גענומען אַ וואָרט דער דעפּוטאַט פּידערקיעוויטש (אונאָפּהענגיגע פּויערים-פּאַרטיי) און אינטערפּעלירט דעם מאַרשאַלעק פאַרוואָס ס׳איז דורכגעפיהרט געוואָרען די אומגעזעצליכע רעוויזיע אין דער וואוינונג פון דעפּ. באַלין.

דער מאַרשאַלעק האָט געענטפערט, אַז הגם די אומבעריהרליכקייט פון די דעפּוטאַטען איז פאַרגעזעהן אין רעגולאַמין, איז אָבער די פראַגע נאָך נישט גענוג רעגולירט אויפ׳ן וועג פון אַ געזעץ. אין דער פראַגע וועגען עניןבאַלין, ערקלערט דער מאַרשאַלעק, אַז ער האָט זיך געווענדעט צו דער רעגולאַמין-קאָמיסיע און צום יוסטיץ-מיניסטער, אַז די אומבעריהרליכקייט פון די דעפּוטאַטען זאָל אָפּגעהיט ווערען.

דאַן האָט דער מאַרשאַלעק גענומען דאָס וואָרט אין דער פראַגע וועגען דעם אָפענעם בריף פון געוו. פּרעמיער גראַבסקי. דער מאַרשאַלעק האָט געזאָגט: „איך וואָלט וועגען דער פראַגע נישט גערעדט ווען דאָ וואָלט זיך געהאַנדעלט וועגען דעם געוו. פּרעמיער און ווען אין דעם בריף וואָלטען נישט אָנגעריהרט געוואָרען אייניגע דעפּוטאַטען, וועלכע ערפיהלען זייערע פליכטען. איך וויל דעם אַפּעל פון געוו. פּרעמיער (ד. ה. ס׳זאָל געענדערט ווערען דער צוזאַמענשטעל פון די קאָמיסיעס) נישט ערפיהלען, ווייל, ערשטענס האָבען די דעפּוטאַטען בעקומען זייערע מאַנדאַטען פון סיים, און נאָר ער קען דאָס ענדערען און צווייטענס, קען דאָס שאַפען אַ פּרעצעדענס, אַז אַלעמאָל וועט אַן׳אַנדערער פאָדערען ענדערונגען“.

די סיים-סעקרעטאַרען האָבען דאַן איבערגעלייענט פון דער טריבונע די ערקלערונגען פון די דעפּוטאַטען בירקאַ, מיכאַלסקי, ראָזמאַרין און וויושיקאָווסקי.

צוליב דעם, וואַס קיינער האָט זיך צום וואָרט נישט געמאָלדען, האָט דער מאַרשאַלעק געגעבען דאָס וואָרט צו דער עקספּאָזע דעם פינאַנץ-מיניסטער קלאַרנער.

רעדע פון פינאַנץ מיניסטער.

צוערשט האָט דער פינאַנץ-מיניסטער אָנגעוויזען, אַז דאָס, וואָס די ווירטשאַפטליכע לאַגע אין פּוילען האָט זיך אין משך פון די לעצטע חדשים בעדייטענד פאַרבעסערט אין פערגלייך מיט דעם, וואָס ס׳איז געווען פריהער, — איז דער ערשטער רייהע צו פערדאַנקען דעם צוטרוי פון דער בעפעלקערונג צו דער רעגירונג, וואָס ס׳האָט זיך אויסגעדריקט אין דעם געבען די ברייטע פולמאַכטען דעם פּרעזידענט. דער דאָזיגער פּסיכאָלאָגישער מאָמענט האָט אויך געווירקט אויף אויסען, — מיר האָבען צו פערצייכענען דעם לעצטען נצחון אין גענף — דאָס וועהלען פּוילען אין פעלקערליגע-ראַט.

ווייטער האָט מין. קלאַרנער אָנגעוויזען, אַז הגם דער בודזשעט האָט זיך דערנעהנטערט צו אַ גלייכגעוויכט, איז דאָך אין די לעצטע 8 חדשים געווען אַ דעפיציט פון 44 מיליאָן זלאָטעס. אויב ס׳וועט געלינגען אין משך פון די נאָהנטסטע חדשים צו אויסגלייכען דעם בודזשעט, דאַן וועט זיך אָנהויבען דער פּראָצעס פון כסדר׳דיגער פערבעסערונג.

ביז-איצט האָט די גרעסטע טייל פון די הכנסות געדעקט: די מאָנאָפּאָלען און די באַהנען. דאַגעגען די געהעכערטע 10 פּראָצענט פון די שטייערן, האָבען גאָר-ווייניג אַריינגעבראַכט.

איבערגעהענדיג צו רעדען וועגען די ווייטערע פּלענער, האָט דער פינאַנץ-מיניסטער אָנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט פון אָנהויבען אין ברייטען פּערנעהם, עפענטליכע אַרבייטען, וועלכע וואָלטען בעשעפטיגט אַ סך אַרבייטער. הגם אין די לעצטע וואָכען האָט די אַרבייטסלאָזיגקייט זיך אויך פערקלענערט מיט איבער הונדערט טויזענד. אין די לעצטע 8 חדשים זענען אויסגעגעבען-געוואָרען אויף שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע אַרבייטער און אָנגעשטעלטע אַנ׳ערך 38 מיליאָן זלאָטעס און די דאָזיגע שטיצע וועט ווייטער געגעבען-ווערען.

די לאַגע פון דער אינדוסטריע אין לאַנד פערבעסערט זיך כסדר. אין אַ טייל בראַנזשעס איז אפילו גאָר גוט. אויך דאָס גיט אַ גאַראַנטיע, אַז דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען אין לאַנד וועט זיך נישט פערערגערן איצט טראַכט די רעגירונג וועגען פערבעסערן די לאַגע פון די מלוכה-בעאַמטע, אָבער אַזוי ווי דאָס בעשווערט דעם בודזשעט, וועט מען מוזען טראַכטען וועגען רעגולירען דאָס שטייער-סיסטעם, אַזוי, אַז ס׳זאָל בעסער איינפליסען דאָס געלד אין די מלוכה-קאַסע.

איצט איז, אמת, נישט פאַרהאַן קיין מורא פאַר׳ן פאַלען פון זלאָטי די לאַגע פון „באַנק פּאָלסקי“ איז אַ גוטע און יעדע מורא איז גרונדלאָז. דאָס וואָס דאָס גערעטעניש איז נישט געווען ווי אמבעסטען, שרעקט נישט אָפּ. מ׳וועט געפינען וועגען און מיטלען בייצוקומען די שוועריגקייטען און נישט דערלאָזען צו קיין יקרות.

דער מיניסטער האָט געענדיגט איבריגענס — ווי אַלע מיניסטאָרען און ווי יעדער בשר-ודם) מיט דעם פּזמון: דער עיקר: אויסהאַלטען, נישט פערלירען דעם בטחון און גלויבען און - ס׳וועט דאָך קומען צו דער ענטגילטיגער סאַנאַציע.

נאָך דער רעדע פון פינאַנץ-מיניסטער האָט דער מאַרשאַלעק ערקלערט, אַז ער האָט איבערגעשיקט דעם בודזשעט-פּראָוויזאָריום אין דער קאָמיסיע. אַזוי ווי אָבער דעפּ. גלאָמבינסקי האָט זיך אָפּגעזאָגט פון אַמט אַלס קאָמיסיע פאָרזיצער, וועט מען מוזען וועהלען אַ נייעם פאָרזיצער.

ווייטער האָט דער מאַרשאַלעק געמאָלדען, אַז ס׳איז איינגעפלאָסען אַ פאָרשלאַג פון די כ.ד. וועגען אומצוטרוי פאַר די מיניסטאָרען: פון אינערן, אַגראַר-ענינים און בילדונג. דער דאָזיגער פאָרשלאַג, ווי אויך די פראַגע וועגען פּרעלימינאַר-בודזשעט און די ראַטיפיקאַציע פון אָפּמאַך מיט רומעניען — וועלען זיך געפינען אויף דער נאָהנטער זיצונג, וואָס וועט פאָרקומען דאָנערשטאָג.

פּראָצעס פון לעווינזאָן און וואָידיסלאַווסקי

הויבט זיך היינט אָן אין לאָדזשער קרייז-געריכט

ס. וואָידיסלאַווסקי.

נ. לעווינזאָ.

פּרטים — זעה אויף דער 5-טער זייט.

יודישע „קאָלאָ“ איז אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג.

וו אַ ר ש א, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען סיים-קאָלאָ. אויף דער זיצונג האָט דעפּ. האַרטגלאַס געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער איצטיגער פּאָליטישער לאַגע און איבערגעגעבען וועגען זיינע אינטערוועגצען ביים פּרעמיער און בילדונגס-מיניסטער.

ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער בילדונגס-מיניסטער סוקאָווסקי האָט איבערגעריסען דעם נעשפּרעך, ווי נאָר מ׳האָט בעריהרט די פראַגע וועגען „נומערוס-קלויאַזוס“. דאָס איז נישט דערלאָזבאַר — האָבען אַלע מסכים געווען.

דעפּ. האַרטגלאַס האָט דעריבער אויסגעדריקט זיין מיינונג, אַז מ׳דאַרף ענדערען די פּאָליטיק לגבי דער רעגירונג. אָבער אין דעם פאַל, וואָלט מען אויך געמוזט ענדערען דאָס קאָלאָ-פּרעזידיום.

דעפּ. גרינבוים האָט גענומען אַ וואָרט און ערקלערט, אַז מ׳דאַרף גאָרנישט ענדערען דאָס פּרעזידיום און דאָך ענדערען די פּאָליטיק לגבי דער רעגירונג, ער האָט פאָרגעשלאָגען קורץ — צו שטימען געגען דער רעגירונג.

ס׳איז ערקלערט-געוואָרען אַ הפסקה. נאָך דער הפסקה האָט גענומען אַ וואָרט דעפּ. ד״ר רייך, וועלכער האָט אויך אָנגעוויזען, אַז די רעגירונג ערפילט נישט די התחייבות׳ן לגבי דער יודישער בעפעלקערונג. אַ פאַקט: אין דער „ראַדאַ פּראָווינטשאַ“, אין וועלכער מ׳האָט אַריינגענומען מענשען פון כל-המינים, געפינט זיך נישט קיין איין יוד.

נאָך דער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען אָפּצוהאַלטען זיך פון שטימען בעת׳ן בעטראַכטען דעם בודזשעט-פּראָוויזאָריום און אַריינטראָגען אַ פאָרשלאַג וועגען אומצוטרוי פאַר׳ן מיניסטער סוקאָווסקי.

1215 טויטע, טויזענדער פערוואונדעטע פון א מורא'דיגען שטורם-ווינד אין פלארידא.

גיו-יארק, 20 (ספעציעל צום „נייעם פאלקסבלאט") איבער גאנץ דרום-פלארידא איז אדורך א שרעקליכער שטורם-ווינט, וועלכער האט אנגעמאכט אזעלכע מורא'דיגע שאדענס, וועלכע זענען נאך קיינמאל נישט פערצייכנט געווארען.

דאס בעריהמטע קור-ארט מיאמי איז אינגאנצען חרוב-געווארען און די מאטעריעלע שאדענס דערגרייכען אין די הונדערטער מיליאנען דאלאר. דער הורגאן האט אומגעווארפען עטליכע פון די הויכע וואלקען-קראצער און 2 גרויסע ראדיא-אויפנאבע-סטאציעס.

ס'זענען שוין אפגעצעהלט געווארען 1,215 דערהרג'עטע. ס'זענען אויך פארהאן עטליכע טויזענד פערוואונדעטע. 28,000 מענשען זענען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ, מחמת זייערע הייזער זענען חרוב-געווארען.

א חוץ מיאמי זענען אויך חרוב געווארען די שטעט: האליוואוד, גלעוסטאן, מארעהאוואן און אנדערע.

דער שטורם-ווינט און רעגען האט אנגעהאלטען 9 שעה אהן אויפהער און האט געווילדעוועט ווי א מבול.

לאנדאן, 20 (א.ט.ע.) אהער'מעלדעט מען, אז אין פארט פון מיאמי האט דער הורגאן פערניכטעט 150 שיפען, וועלכע זענען געווען צוגעאנקערט צום ברעג.

לאנדאן, 20 (א.ט.ע.) אין דרום-פלארידא איז ערקלערט געווארען אויסנאהם-צושטאנד. אין באלטימאר איז געשאפען געווארען די צענטראלע רעטונגס-אקציע. פון דארט ווערען געשיקט קיין מיאמי און האליוואוד ספעציעלע צוגען מיט דאקטוירים, מעדיצינען און לעבענס-מיטלען. די טעלעגראף און טעלעפאן-פערבינדונג מיט דער אויסערליכער וועלט איז אינגאנצען איבערגעריסען. ס'קומען בלויז אן אפגעריסענע ידיעות.

שטארקע פערקלענערונג פון יודישער איינוואנדערונג אין אמעריקא.

וואשינגטאן. (י.ט.א.) דער גענעראל סעקרעטאר פון ארבייטס-דעפארטאמענט מר הואיט האט ארויסגעגעבען א מיטטיילונג וועגען דער פערקלענערונג פון דער אימיגראציע אין די פעראייניגטע שטאטען, פון וועלכער עס איז צו זעהן, אז די יודישע איינוואנדערונג האט זיך שטארק פערקלענערט אין די לעצטע 12 יאהר. בעת נאך אין יאהר 1914 האבען איינגעוואנדערט אין די פעראייניגטע שטאטען 138,051 יודען, זענען אינ'ם עמיגראציאנס-יאהר פון 1-טען יולי 1925 ביז'ן 30-טען יוני 1926 אנגעקומען קיין אמעריקא סך-הכל 10,267 יודישע עמיגראנטען.

פאר א שוחטים-שטרייק אין ניו-יארק.

ניו-יארק (יט"א) דער שוחטים-פעראיין אין ניו-יארק, וועלכער בעשטעהט פון 7000 מיטגלידער, האט געשטעלט דעם פעראיין פון די עופות-הענדלער א בעדינג, אז א שוחט מוז בעקומען 60 דאלאר א וואך. אין געגענטייל דראהען די שוחטים מיט א שטרייק.

ד"ר דזשעמס סימאן 75 יאהר אלט.

בערלין. דעם 17. סעפטעמבער האט דער בעקאנטער דייטש-יודישער כלל-טוער און פארזיצענדער פון „הילפס-פעראיין פון די דייטשע יודען" ד"ר דזשעמס סימאן, וועלכער איז גלייכצייטיג מיטגליד פון יק"א-ראט, געפייערט זיין 75-יעהריגען געבורטס-טאג. דר. דזשעמס סימאן האט פון שטענדיג אן געארבייט אין דער שטיל, נישט וועלענדיג בעקאנט ווערען אין דער עפענטליכקייט. זיין טעטיגקייט איז אבער געווען אזוי רייך און אינטענסיוו, דאס ער איז בעקאנט געווארען אלס גרויסער כלל-טוער אין בעסטען זין פון ווארט.

מיט 25 יאהר צוריק האט דר. דזשעמס סימאן, צוזאמען מיט דר. פויל נאטאן און אנדערע געגרינדעט דעם „הילפס-פעראיין פון די דייטשע יודען", וועלכער איז, אונטער זיין לייטונג, געווארען זעהר א בעדייטענדער ארגאן פון סאציאלער און קולטורעלער הילף פאר די יודען אין דער גאנצער וועלט. אויך אלס מיטגליד פון „יק"א האט דער יובילאר געהאט א גרויסען איינפלוס אויף דער סאציאלער הילפס-טעטיגקייט פאר די יודען אין דער גאנצער וועלט.

דר. דזשעמס סימאן איז אויך בעקאנט אלס א גרויסער קענער פון קונסט און זאמלער פון קונסט-זאכען אין דייטשלאנד.

נעארג בערנהארד פארזיצער פון אינטערנאציאנאלען פערבאנד פון זשורנאליסטען ביים פעלקער-בונד.

בערלין (יט"א) וואלף'ס טעלעגראפען-ביורא מעלדעט פון זשענעווע, אז דער אינטערנאציאנאלער פערבאנד פון זשורנאליסטען, וואס זענען אקרעדיטירט ביים פעלקער-בונד האט אויף זיין יעהרליכער פערזאמלונג פון 14-טען סעפטעמבער אויסגעוועהלט אלס פאר'זיצענדען אויפ'ן קומענדיגען יאהר, דעם הויפט-רעדאקטאר פון דער „פאסישער צייטונג" ה' געארג בערנהארד (א יוד).

סכך און סוכות

צו פערקויפען און אפנויץ צו בעקומען אין האלץ-פאבריק

נאווא-צעגעלניאנא 36.

הענדלער – ראבאט! 1055

אתרוגים

מיבחרים וגם לולבים והדסים

אויף הורט און ענצעל צו בעקומען ביי

שמואל הירש ליסס

וסכאדניא 6, פראנט 2-טען שטאק. 922

אתרוגים

מובחרים וגם לולבים והדסים

במקח השוה על הורט ועניצעל

איז צו בעקומען ביי

עמנואל קאפעלוש

10 נייער-מארק 10 895

אתרוגים

מובחרים וגם לולבים

במקח השוה על הורט ןענצעל איז צו בעקומען ביי

וואלף קופערבערג,

2 ב זשעשינער 2. 1050

ד"ר ראזענצווייג

נארוטאוויטשא (רזשעלנא) 9

איז צוריקגעקעהרט.

אזמפונגען געגען שארלאך אין דערהיים און אין לעכשוניצע זגערושער 17 – טעגליך 1042

Dr. M. Klaczko

KILIŃSKIEGO 117

ספעצ. פאר אויערן-, נאז- און האלז-קראנקה.

עמפאנגט אין לעטשניצע „פאמאק" (אלעקסאנדראווסקא 1)

פון 9–11, פון 3–5 נ"מ אין לעטשנ צע פעטריק. 62

פון 11–1 און פון 7–8 אוו., אין דערהיים–פון 5–7.

Dr. med. I. PIK

האוילטשאנסקא 57

נערווען און אינערליכע קראנקהייטען

שפראכשטערונגען (שטאמלען), גייסטיגע הייל-מעטאדען פון נערוועזע צושטאנדען (שרעק, שלאפלאזיגקייט).

נעהמט אן פון 12 ביז 1 און פון 4 ביז 7. 310

מודעה מהרבינאט

און פון די פערוואלטונג פון „שומרי שבת" אין לאדז

אזוי ווי דורך דעם, וואס מ'נעמט ביי דעם פישער, געגזלער אד"ג פיש אדער געשחטענע גענז אדער פלייש אין יום טוב קומט ארויס א חילול יו"ט, זענען מיר מפרסם, אז עס איז א חוב קדוש מ'זאל דאס אויסמיידען. נור מ'זאל אלעס אנגרייטען ערב יו"ט, און ווער עס קען נישט בשום אופן, דארף וויסען, אז אין יו"ט ד. ה. פון ערב יו"ט נאך שקיעת החמה און ווייטער קען מען נאר נעהמען אהן געוויכט, נאר אויף שטיק און אהן געלד. אינפאלס עס ווערט געוואויגען איז דאס אסור צו עסען יו"ט און שבת. ווייל דורך מדה ומשקל, אדער מקח וממכר ווערט די זאך אזוי ווי מאכלות אסורות און עס איז מוקצה גאנץ יו"ט און שבת, זאל יעדערער מוהיר זיין דאס ב"ב מ'זאל נישט חלילה נכשל ווערען.

גלייכצייטיג זענען מיר מוהיר אזוי ווי מ'הערט פרצות אין חילול שבת ויו"ט זאל מען וויסען, אז אין א רעסטאראציע, באר, גארקיך, אדער יאטקע, וואורשטען געוועלבער, אדער א שענק, ווי עס קומט פאר א חילול שבת אדער יו"ט ח"ו קען מען דארט נישט עסען אדער טרינקען, עס איז אלעס מאכלות אסורות. און ווער עס ווייסט פון אזעלכעס איז מחויב דארט אויפמערקזאם צו מאכען, צו ערקלערען עס זאל מעהר קיין חילול שבת נישט פאר קומען. אינפאלס מ'וועט נישט פאלגען זאל ער מודיע זיין דעם ראבינאט מ'זאל דעם מפרסם זיין, מ'זאל נישט נכשל ווערען, און בכלל דארף מען יעדער זאך נאר קויפען ביי א שומר שבת, ונזכה לחתימה טובה.

לאדזער ראבינאט

און די פעראייניגטע פערוואלטונג פון „שומרי שבת ומוהירי שבת אין לאדז. 1054

בעקאנטמאכונג.

אזוי ווי עס האבען זיך בעוויזען אין פערקויף געפעלשטע ווייגען מיט מיין פירמע, האב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דער ג. קונדשאפט פון לאדז, אז

מיינע גוט-בעוואוסטע און רענאמירטע ווייגען

קען מען בעקומען ביי מיינע פערטרעטער אין לאדז:

ה' גוטמאן, פלאץ וואלנאשטשי 11

און ה' פריימאן, זאוואדזקא 6.

מיט אכטונג א. נ. ליבערמאן,

ווארשא, פראנציסקאנער 19.

1041

אין מיין לאנג-יעהריגען-ווייז-געשעפט

איז אויף די קומענדע ימים-טובים צו בעקומען פערשידענע ווינען און געטרענקע. די בעסטע קוואליטעטען צו רעדוצירטע פרייזען.

קומט און איבערציינט אייך! מיין אדרעס איז:

M. ALTER, Poludniowa 5, tel. 18-79.

קומט און איבערציינט אייך!

אלער ארט ביטעס, פאראניעס, רעקורסע, אפעלאציעס און אלע געריכטס-, פינאנס-, אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטאנציעס ווערען אנגעשטעלט, אנגעהאלטען און אויסגעפירט אין ביורא

„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאן שווייצער איבערזעצונגען: האנדעלס און פריוואט קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויסצומאנען מיט איינענע קאסטען. מיטגלידער פון פראפעסיאנעלע פעראיינען צאהלען 25% ביליגער.

יעדער יוד

איז מחויב צו קויפען אויף יום-טוב נור ארץ-ישראל-ווין

TRADE MARK

„כרמל"

צו בעקומען אין פאלגענדע געשעפטען:

1) מ. פעליקס, פעטריקאווער 20
2) מ. בערמאן און זוהן, פעטריקאווער 53
3) מ. ליפשיץ, צעגעלניאנא 41
4) מ. פאגעלמאן, צעגעלניאנא 42
5) ע. שיקיער, פולנאצנא 1
6) ס. נוטער, פולנאצנא 6
7) ה. ליבערמאן, פולנאצנא 10
8) ס. ראזענבלום, נארוטאוויטש 9
9) מ. אלטער, פאלודניאווא 5
10) י. מ. נוטער, נאוואמיעסקא 19
11) י. שטרוימאן, גלובנא 63
12) י. ג. ליפעל, אלטער מארק 8
13) פ. ליפעל, גרינער מארק 6
14) מ. לייזער-חימש, קאנסטאנטינער 17
15) ח. מ. בריטשאווסקי, בזשעזינער 9
16) י. שטרוי, דרעוונאווסקא 2
17) ש. פריימאן, זאוואדזקא 6
18) ש. בולחא, גלובנא 47
19) גוטמאן-אנקערמאן, פל. וואלנאשטשי 11
20) מ. ראטהאלץ, גייערס מארק 6
21) ש. קארא (באר אנגעלסקי), פעטריק. 23
22) א. שיינביין, נאוואמיעסקא 27.

סוכות

צו פערקויפען, ווי אויך אויף אפנויץ צו זעהר ביליגע פרייזען אין דער האלץ - פאניר - קיסטען - פאבריק

וו. אדלער, נאוואמיעסקא 8

סוכות

נעמט אן צו שטעלען די קיסטען-פאבריק

מרדכי העבער, סטאראל-ניאנא 5

סוכות

אויף אפנויץ, ווי אויך צו פערקויפען נישט פון קיין קיסטען ברעטער. נאר פון דיקע טישלער-ברעטער שוין אפגעארבייט בעקומט איהר נאר אין האלץ-און קויהלען-סקלאד 1021

פולנאצנא 17,

ווי אויך ברעטער אויפ'ן הויף צו ביליגע פרייזען.

פון אומר ביז עושה

די פריהצייטיגע אונרוהיגקייט.

געבענדיג דער רעגירונג די ברייטע פולמאכטען און די מעגליכקייט ארויס-צולאזען דעקרעטען מיט דער קראפט פון א געזעץ, האט דער סיים ממלא דערפיהרט ביז צו א מינימום זיין פאק-טישען און מעגליכען איינפלוס, דער סיים איז זיך צונויפגעקומען, אבער קיינער נארט זיך נישט אז כּוח דער קליינער בעדייטונג, וועלכע די קורצע נאך-פעריען-סעסיע קאן האבען. דער סיים דארף ערלעדיגען דעם בודזשעט-פראָ-וויזאריום אויפ'ן 4-טען קווארטעל פון לויפענדען יאהר. און נאך איידער ער האט אנגעהויבען צו ארבייטען, זעהט מען שוין פאר, אז אינגיכען וועט ער ווידער פונאנדערגעלאזט ווערען.

דאס אלץ שאפט א נערוועז-אונרוהיגע שטימונג אין ענדעקישען פליגעל, וועל-כע מאכט דאך דורכ'ן מויל פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא פאראנא“ א גוטע מינע צום בייזען שפיל: דער סיים האט טאקע א גאנץ „גאפע בע-דייטונג, אבער דאס בעפרייט איהם נישט פון דער פליכט צו קאנטראלירען די טעטיגקייט פון דער רעגירונג און גראד ביי דער בודזשעט-דעבאטע וועט די קאנטראלע קאנען קומען צום אויס-דרוק.

די ציימונג רעכענט אויס א צעטעל חטאים, וועלכע די מאי-רעגירונג איז בעגאנגען און שליסט מיט דעם גרויסען לעצטען חטא, וואס לאסטעט אויפ'ן גע-וויסען פון פרעמיער בארטעל און זיינע קאלעגען: „דאס געצווינגען די יודישע שטימען דורך צוזאגען צו ערפילען אלערליי פאדערונגען, האט ווערען ארויסגעשטעלט פון דער יודישער קא-לא, דארף אויך צוציהען די אויפמערק-זאמקייט פון די פערטרעטער פון דער פוילישער בעפעלקערונג“.

די אונרוהיגקייט פון „גאזעטא ווארשאווסקא“ וואלט געקאנט פאר אונז זיין א בעדייטענדע סאטיספאקציע, ווען זי וואלט זיך געשטיצט אויף רעאלע, אבי-בעטוענע מעשים און נישט דערווייל אויף הוילע ווערטער. די פאקטישע לא-גע בעווייזט אבער, אז די בעאונרוהי-גונג איז אנ'אומזיסטע, אז בארטעל רעדט און-פאזען טוט; אז בעת די רעגירונג זאגט צו „אלערליי“ הבטחות די יודען, זענען אין פוילען פארהאן ווינקעלעך, וואו א יוד האט נישט קיין דריסת הרגל נישט נאר פאקטיש, נאר שיער נישט אויך יורידיש, ווייל, ווי ס'ווערט ערקלערט, „איז דא פערבאטען צו וואוינען“, ד. ה. אז עס עקזיסטירט אפילו דאס ערגסטע, וואס מ'קאן זיך מאהלען — א מין תחום המושב, אפגעערדט וועגען אנדערע, „נארמאלע“ ערשיינונגען פון דער טאג-טעגליכער ווירקליכקייט.

פון היה אומר ביז ה'ה עושה איז א ווייטער מהלך, און ביז דער שטח וועט נישט דורכגעגאנגען ווערען איז די זארג פון „גאז. ווארש.“ אנ'אילוזארישע, נא-טירליך, צו אונזער בעדויערען. „ל.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אונערלוכע קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און האדץ קראנקהייטען בעשטראלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.

נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 481

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מע-נער-שוואכע קראנקהייטען. 1889

היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)

שטונדען פון 8—10 און פון 5—8 אוונט

וואס עס דערצעהלט שלום אש.

די יודען אין ליבעראלען פראנקרייך און אנטיסעמיטישען דייטשלאנד

א גרוס פון לאדזער יודען אין פראנקרייך און בעלגיען.

געשפרעך פון „נייעם פאלקסבלאט“ מיט'ן גרויסען דיכטער.

נעכטען האט אין אונזער שטאדט געווייזט אין א פריוואטער אנגעלעגענ-הייט שלום אש.

פערשטעהט זיך, אז מיר האבען אויסגע-נוצט די געלעגענהייט, כדי צו האבען א געשפרעך מיט'ן גרויסען דיכטער.

— וואס ווילט איהר פון מיר — זע-נען געווען די ערשטע ווערטער פון דיכ-טער — איך בין דאך א קראנקער מענש!

— פון אייך וויל איך גארנישט — ענטפער איך — איך וויל אבער האבען א געשפרעך מיט'ן ד י כ ט ע ר שלום אש.

און אש בלייבט אש. ווען מיר האבען זיך צורעדט, האט זיך אויפגע-וויקעלט איין פראגע נאך דער צווייטער, וועגען דעם לעבען פון יודען אין פער-שידענע לענדער און וועגען די ווייטער-דיגע אויסזיכטען. אש'ס ענטפערען אויף אלע פראגען זענען דורכגעטראכט און אינטערעסאנט.

אש ווערט שוין עלטער. עס גראהען זיך שוין ביי איהם די האר, אבער ער איז אלץ לעבענסלוסטיג און פול מיט האפנונג בנוגע אלע אויפטוען פון יע-דען יודישען קבוץ.

— איך קום איצט פון פאריז, וואו ס'איז איצט מיין היים — הויבט אן שלום אש — איך בין געקומען אויף עטליכע וואכען קיין פוילען, ווייל איך האב זיך שטארק פערבענקט אהער.

ווי איז די לאגע פון די יודען אין פראנקרייך?

דארט ארגאניזירט זיך א היבשער יודישער צענטר. די יודען הויבען זיך שוין דארט אן ווירטשאפטליך איינצוארדנען. דעם גייסטיגען צענטר שאפט דארט די יודישע ארבייטער-בעוועגונג, אבער אויך די בעלי-בתישע קרייזען הויבען זיך אן קולטורעל צו ארגאניזי-רען. צו דעם האט אין א גרויסער מאס מיטגעהאלפען די יודישע פרעסע, וואס ערשיינט אין פאריז. יודען, וועלכע האבען 30 יאהר קיין יודיש ווארט אין דער האנד נישט גענומען, לייענען א יודישע ציימונג, וועלכע איז געווארען דאס זעלבע, וואס אמאל דער רב און בית-דין-שטיבעל.

די יודישע ארגאניזירטע קבוצים שא-פען זיך נישט נאר אין פאריז, נאר אויך אין אנדערע שטעדט פון פראנק-רייך בעזונדערס אויף דער פראנצויזיש-איטאליענישער גרעניץ, וואו די פראנ-צויזישע רעגירונג האט אפילו א פאלי-טישען אינטערעס דערצו.

עס שאפט זיך אויך אין פאריז א צענטר פון אריגינעל יודישער אינטע-ליגענץ, קינסטלער און וויסענשאפט-מענער.

— מיט וואס ערקלערט זיך, דאס שא-פען זיך פון א יודישען צענטר אין פראנקרייך?

— קודם כל — מיט דעם טראדיציא-נעלען ליבעראליזם פון פראנקרייך, אין גאנץ פראנקרייך איז קיין סמן פון אנ-טיסעמיטיזם נישט פערהאן, ס'איז דאס איינציגע לאנד אין דער וועלט, וואו א יוד איז אזוי פריי. די פראנצויזען פערשטעהען אויך, אז די יודען זענען זעהר א גוטער עמיגראציע-עלעמענט, ווייל זיי אסימילירען זיך שנעל אין מלוכה'שען זין, ווען למשל, א פאליאק אדער עמיץ פון אנ'אנדער נאציע עמיגרירט טראכט ער נאר ווי צונויפצוזאמלען א געוויסע סומע געלד און צוריק אהיימפאהרען, א יוד טראכט נישט צוריקצופאה'רען, ווייל גאנץ פשוט, ער האט נישט וואוהין צו פאהרען, דעריבער ווערען די עמי-גראנטען מיט דער צייט פראנצויזען און ווערען געטרייע בירגער. די יודישע עמיגראציע קיין פראנקרייך ווערט דע-ריבער דורך דער רעגירונג בעגינסטיגט. די פראנצויזען אהרט אויך נישט, אויב יודען וועלען זיך שאפען זייער נאציא-נאלע אדער רעליגיעזע ארגאניזאציע, ווייל, איך האב שוין געזאגט, האט דער פראנצויז צוליב זיין ליבעראלער טרא-דיציע דערצו פערשטענדניש. מיט דעם, זאגט ווייטער שלום אש, קען אויך קודם — כל פערטייטש ווערען, די פרא-פאלעסטינא שטימונג, וואס איז איצט צו בעמערקען אין פראנקרייך, ס'פער-שטעהט זיך, אז דא קומט אויך און בעטראכט א פאליטישער מאמענט, פראנק-רייך, וועלכע האט אויפ'ן מזרח פער-שידענע געגענזייטיגע אינטערעסען מיט ענגלאנד, וויל געווינען פאר זיך דעם יודישען וועלט-איינפלוס און שאפט זיך דעריבער די סימפאטיע פון וועלט-יו-דענטום מיט איהר גינסטיגער שטעלונג צום ציוניזם.

— צי האט איהר נישט ערגיץ געטרא-פען אונזערע לאדזער יודען אדער יו-דישע ארבייטער פון לאדז?

— ס'פערשטעהט זיך, איך קען אפ-געבען א גרוס פון לאדזער יודישע אר-בייטער. איך האב זיי געזעהען אין די בעריהמטע קוילען-גרובען פון שארלרוא דאס זענען געוועזענע לאדזער וועבער, וועלכע האבען עמיגרירט קיין בעלגיען און ארבייטען דארט גאנץ מונטער און פרעהליך אין די די דארטיגע קוילען-גרובען. זיי פיהרען א קולטורעל יודיש לעבען. ביי יעדער געלעגענהייט אבער ערקלערען זיי, דאס זיי בענקען אהיים קיין לאדז.

— ווי זעהט עס אויס דער יודישער צענטער אין דייטשלאנד?

— גארנישט פרעהליך, אין דייטש-לאנד הערשט איצט א רעאקציע און א געוואלדיגער אנטיסעמיטיזם, דעריבער קאן קיין רייד נישט זיין וועגען א פער-גרעסערונג פון יודישען ווירטשאפטלי-כען און מכּל-שכּן קולטורעלען צענטער אין דייטשלאנד. מיט א צייט צוריק האט זיך געקענט דוכטען, אז עס שאפט זיך אין בערלין א צענטער פון יודישער אינ-טעליגענץ, שרייבער און קינסטלער, אבער א דאנק דעם אנטיסעמיטיזם צופאלט זיך דארט אלץ און ציהט זיך איבער אין אנדערע גרעסערע יודישע קבוצים.

דאס געשפרעך מיט אש'ן געהט דאן איבער צו אלגעמיינע יודישע פראגען, ווי „דזשאינט“, קרים-קאלאניזאציע, קריזיס אין ארץ-ישראל און אנדערע. (דעם אינהאלט פונ'ם ווייטערדיגען העכסט-אינטערעסאנטען געשפרעך וועלען מיר ברענגען אין מארגענדיגען נומער)

י. דאנכין

שווארצע צוואות.

זעלבסטמארדען צווישען דער יודישער שול-יוגענד אין רומעניען.

(א בריף פון בוקארעשט).

קיינמאל האט די זעלבסטמארד-סטא-טיסטיק אין רומעניען נישט געהאט אויפ-צואווייזען אזוי פיל זעלבסטמארדען פון יודישע יונגעלייט, ווי אין דער לעצ-טער צייט.

דאס האט בעוואויגען איינעם פון די אנגע-זעהנסטע רומעניש-יודישע פראפעסארען ער זאל זיך פערנעמען מיט דער דא-זיגער פראגע און ער זאל אויסגעפינען די סיבות פון דער שרעקליכער דער-שיינונג.

דער דערמאנטער פראפעסאר האט צונויפגעזאמעלט די צוריקגעלאזענע בריף און צעטעלעך, וואס די יונגע זעלבסטמערדער האבען אנגעשריבען, איידער זיי האבען זיך גענומען דאס לעבען. דער נוסח פון אט די דאזיגע שווארצע-צוואות איז זעהר כאראקטע-ריסטיש און גיט די מעגליכקייט צו ווארפען א בליק אין דעם נשמה-לעבען פון די אונגליקליכע זעלבסטמערדער.

א פערצעהניעהריגער יודישער גימ-נאזיסט, וועלכער האט נישט אויסגע-האלטען דעם עקזאמען, שרייבט צו זיי-נע עלטערן בזה הלשון:

„ליבע עלטערן! איך בעט אייך נישט ברוגז צו זיין אויף מיר פאר דער שאנד וואס איך טו אייך אן. איך האב בע-שלאסען צו שטארבען, ווייל דאס לע-בען האט פאר מיר קיין שום ווערט נישט. איך האב געגלויבט, אז דער מענש ווערט אפגעשאצט לויט זיינע מעלות און זיינע חסרונות און נישט לויט זיין רעליגיע אדער גלויבען. דאס קארגע לעבען, וואס איך האב געלעבט האט מיר אבער געלערנט עפּיס אנדערש די מענשען זענען זעהר שלעכט, זיי לאזען זיך פיהרען פון רעליגיעזע פאר-אורטיילען און פון פשוט'ער שנאה. אין שול האב איך זיך תמיד אויסגעצייכענט פאר מיינע נישט-יודישע חברים, אבער נישט-קוקענדיג דערויף האט מען מיך אין שול שטענדיג בעטראכט פאר א מינדערווערטיגען נפש, ווענמען מען מעג צעטרעטען ווי א ווארים, איך האב גע-האט אויסצושטעהן די נידעריגסטע בזיונות, איך האב אלץ אראפגעשלונגען און געווארט אויף בעסערע צייטען, דער לעצטער עקזאמען האט מיר אבער בעוויזען, אז עס ווערט אלץ ערגער און נישט בעסער, איך האב דערפאר בעשלאסען צו וועהלען פרייוויליג דעם טויט, איידער צו פיהרען ווייטער אזא פערשאלטענעם לעבען. איך בעט מיינע ליבע עלטערן און חברים נישט צו טרויערן און נישט צו וויינען נאך מיר, — עס איז בעסער אזוי.“

א זעכצעהן יעהריגער יודישער מי-טעל-שילער, וועלכער האט זיך אריינ-געשאסען א קויל אין קאפ אריין און וועמען מען האט נאך פיעל מיה דערהאל-טען ביים לעבען, האט איבערגעלאזט א בריוועל, אין וועלכען ער שרייבט, אז ער האט בעשלאסען צו פערלאזען די וועלט אהן א שום בענקעניש, ווייל דאס איינציגע, וואס עס האט פאר איהם גע-בראכט גליק און פרייד איז געווען די שול, אזוי ווי די שול האט אבער אנ-געהויבען ווערען פאר איהם א גיהנום, אין וועלכען מען האט איהם אויף יע-דען שריט און טריט געלאזט פיהלען זיין יודישקייט, קען ער נישט ווייטער לעבען.

די דאזיגע שווארצע בריף זענען נישט די איינציגע, וועלכע די יונגע זעלבסט-מערדער האבען צוריקגעלאזען. בריפ-לעך פון דעם זעלבען מין זענען אויך אנגעקומען צו די לעהרער, אבער ביז איצט האט זיך נישט געצייגט, אז אי-מיצער פון די דאזיגע לעהרער, זאל זיך געוועזען אפרופען אויף די שווערע בעשולדיגונגען, וואס זענען זיי געשלייי-דערט געווארען אין פנים ארייין מצד די אונגליקליכע יונגע לעבענס-מידע קינדער

דער שרייבער פון די דאזיגע שורות דערמאנט זיך אין פאלגענדען פאל:

אין א ווינער גימנאזיע פון דעם צווייטען בעצירק, האט זיך א יודישער שי-לער פון דעם פינפטען קלאס אין גע-גענווארט פון דעם שול-פראפעסאר און פון זיינע חברים, דערשאסען צוליב דעם ווייל דער פראפעסאר האט איהם בעת דעם עקזאמען געלאזט דורכפאלען.

דאס דאזיגע געשעהעניש האט ארויס-גערופען א געוואלדיגען שטורם אין דער גאנצער ווינער פרעסע, קעגען דעם פראפעסאר איז פערפיהרט געווארען א געריכטליכע אויספארשונג, שפעטער האט מען דעם פראפעסאר אוועקגענו-מען פון דער גימנאזיע און איהם בע-שטראפט.

ביי אונז האט דער אנטיסעמיטישער קורס אין די שולען געטריבען מעהרע-רע יודישע שילער צו זעלבסטמארד און עס איז וועגען דעם נישט פערפיהרט געווארען, נישט קיין אויספארשונג און קיינעם פון די פראפעסארען איז נישט געקרימט געווארען אפילו א האר...

* *

די יודישע סטודענטען פון רומעניע האבען פאר אנהויב אויגוסט צונויפגע-רופען קיין טשערנאוויץ א קאנגרעס, וועלכע האט זיך בעדארפט פערנעמען מיט קולטורעלע און ווירטשאפטליכע פרא-גען, וואס ריהרען אן די יודישע סטו-דענטענשאפט.

ווי בעוואוסט, ווערט אין טשערנא-וויץ אנגעווענדט דער אלטער עסטריי-כישער געזעץ, וועלכער בעשטימט, אז וועגען קאנגרעסען אדער פערזאמלונגען, וואס ווערען צונויפגערופען פאר געלא-דענע געסט, דארף מען נישט מעלדען דער פאליטישער פאליציי.

אום נישט צו שטעלען אין ספק דעם סטודענטען-קאנגרעס, איז דער ארגאני-זיר-קאמיטעט פון די יודישע סטודענטען אין טשערנאוויץ, געגאנגען לפנים משורת הדין און בעצייטענס געמאלדען דער פאליציי, אז אין דעם יודישען נאציא-נאל-הויז פון טשערנאוויץ וועט אין דער צייט פון דעם פינפטען ביז צום אכטען אויגוסט פארקומען דער סטודענטען-קאנגרעס.

נישט-וויסענדיג, וואס די פאליטישע פאליציי האט בדעה צו טון, האט דער ארגאניזיר - קאמיטעט אלץ צוגעגרייט, עס זענען געווארען דורכגעפיהרט אלע טעכנישע ארבייטען און דער טאג פון דעם קאנגרעס האט זיך שוין געהאט דערנעהנטערט.

פלוצים איז אנגעקומען פון דער טשערנאוויצער סיגוראנצע (פאליטישע פאליציי) א באפעהל, וועלכער ערלויבט נישט, אז דער סטודענטען-קאנגרעס זאל פארקומען אויפ'ן סמך פון א בוקארעש-טער אוקאז.

דערווייל האט זיך פון גאנץ רומע-ניע פערקליבען קיין טשערנאוויץ א גרויסע צאהל פון סטודענטען - דעלעגאטען, וועלכע זענען געווען פון די זריזים-מקדימים און געקומען בעצייטענס. באלד ווי די פאליציי האט זיך דערפון דער-וואוסט, האט זי אפגעשאטעוועט דעם מאמענט, ווען די דעלעגאטען האבען זיך אינאיינעם מיט זייערע טשערנאווי-צער חברים, געפונען גראד אין א קא-פע-הויז און די פאליציי האט דורכגע-פיהרט אנ'אבלאווע אויף די יודישע סטודענטען, וועלכע זענען זיך צונויפגע-קומען בלויז צו פערברענגען מיט זייערע טשערנאוויצער חברים.

קעגען דער דאזיגער נבלה טרעט שארף ארויס אין דער „אסטיודישער“ ציימונג דער דעפוטאט דר. מאיר עב-נער, וועלכער גרייפט שטארק אן די רעגירונג פאר איהר אומדערהערטען בענעמען זיך אין דער פראגע פון דעם יודישען סטודענטען-קאנגרעס און קעגען דעם בעהאנדלען פון יודישע סטודענ-טען ווי פשוט'ע פערברעכער.

פונקט אין דערזעלבער צייט, ווען די רעגירונג האט פערבאטען דעם יודי-שען סטודענטען-קאנגרעס, האט זי גע-פונען פאר פאסיג און גוט צו לאזען אפהאלטען אזש צוויי קאנגרעסען פון אנטיסעמיטישע סטודענטען.

ה. פיינעס.

ניַיער פאָלקסבלאַט
21. סעפּטעמבער 1926

דאָס לאָדזשער לעבען

ניַיער פאָלקסבלאַט
21. סעפּטעמבער 1926

21
דינסטאָג
י"ג
תשרי תרפ"ז

סעפּטעמבער
זון-אויפגאַנג 4.41
זון-אונטערגאַנג 6,32
לענג פון טאָג 14

קהלה.

די רעקורסען געגען ביודזשעט

נאָך דער בעריהמטער זיצונג פון קהלה-ראַט, אויף וועלכער ס'איז „אָנגענומען" געוואָרען דער ביודזשעט, האָט די ציוניסטישע פראַקציע אין קהלה-ראַט אַריינגעטראָגען אַ רעקורס צום רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט.

אַן־ענליכען רעקורס האָבען דאַן אויך אַריינגעטראָגען די פראַקציעס פון „פּועלי ציון" און „בונד". דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט האָט די דאָזיגע רעקורסען אָבגעוואָרפען. די פראַקציעס פון „פּועלי ציון" און „בונד" האָבען אַריינגעטראָגען אַ צווייטען רעקורס צו דער וואָיעוואודזטווע די ציוניסטישע פראַקציע האָט קיין צווייטען רעקורס נישט אַריינגעטראָגען. ווי מען גיט איבער איז עס געשעהען נישט צוליב דעם, וואָס זיי זענען צופרידען געבליבען מיט דער תשובה פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט נאָר... ווייל זיי האָבען פערשפּעטיגט אויף אַ טאָג מיט'ן אַריינגעבען דעם צווייטען רעקורס.

ווי מיר דערוויסען זיך זאָל אין דעם שולדיג זיין אַ מיטגליד פון פּרעזידיום פון דער ציוניסטישער קהלה-פראַקציע.

שטייערן.

טערמין פון צאָהלען פערלענגערטע שטייערן.

(ס) דער טערמין פון הנחות פאַר פערלענגערטע שטייערן ענדיגט זיך דעם 30-טען סעפּטעמבער. ביז דעם דאָזיגען טערמין וועט פאַר פערלענגערטע שטייערן נאָר צוגערעכענט-ווערען 2 פראָצענט שטראָף.

שטיצע

פאַר רעליגיעזע ערציהונגס-אַנשטאַלטען.

(*) אין דער קאַנצעלאַריע פון דער לאָדזשער קהלה איז אָנגעקומען אַ סומע פון 2,384,80 זל. די געלדער זענען צוגעשיקט געוואָרען דורכ'ן קאָמיטעט, וואָס בעשטעהט פון די ה ה: פּראָפ. ד"ר שאָר, דעפּ. פאַרבשטיין און דאַזאָר טראָקענהיים און זענען בעשטימט פאַר די פאָלגענדע אינסטיטוציעס: ת"ל של הרב מייזעל ז"ל — 359,20 זל. „יסודי תורה" אל. 1. מאַי 37, — 224.50 זל.; ת"ת פון אַלט-שטאָט — 269,40 זל.; ת"ת אויף ליפּאָווע 31 — 179,60 זל.; „מחזיקי הדת", סאָלנא 7 — 179,60 זל.; „יסודי תורה" קילינסקאַ 116 — 134,70 זל.; „יסודי תורה" זגערזשעווסקאַ 7 — 179,60 זל.; ת"ת אויף אַלעקסאַנדראָווסקאַ 13 — 269,40 זל.; ת"ת אויף ציגעל-גאַס 59 — 89,80 זל.; ת"ת „שומרי הדת" אויף גייערס רינג — 179,60 זל.; „בית יעקב" 264,40 זל.

די דאָזיגע אינסטיטוציעס דאַרפען צושיקען זייערע בעפאָלמעכטיגטע היינט פון 9 ביז 11 פריה אויף אָפּצונעהמען דאָס געלד אין דער קאַנצעלאַריע פון דער קהלה זיך צו ווענדען צום סעקרעטאַר ה' נאַדעל.

מ'לאָזט נישט

פּרויען אַרבייטען ביינאַכט.

(ב) דער הויפּט-אַרבייטס-אינספּעקטאָר האָט דעלעגירט קיין לאָדז די פר. קראַהעלסקאַ, אַז זי זאָל פעסטשטעלען די בעדינגונגען פון פרויען-אַרבייט און צי זיי אַרבייטען נישט ביי נאַכט.

אין פיל פאַבריקען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ס'ווערען נישט אָבגעהיט די כללים וועגען פרויען-אַרבייט און עס זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פּראָטאָקאָלען. ס'דראָהט אַ שטראָף פון 1000 זל. און ביז 3 חדשים אַרעסט.

שלום אַש איז קראַנק פון לאָדזשער יודישע וועבער-אַרבייטער.

דער גרויסער דיכטער שפּאַצירט איבער די באַלוטער געסלעך און וועבער-הויפען און בעקענט זיך מיט'ן לעבען פון די יודישע וועבער. — ער פערברענגט אויך עטליכע פרעהליכע שעה'ן אין דער געזעלשאַפט פון אונזערע קינסטלער.

( ) אין משך פון נעכטיגען טאָג האָט אונזער גרויסער דיכטער שלום אַש אין דער געזעלשאַפט פון די לאָדזשער קונסט-מאָלער יצחק ליכטענשטיין, מאַרק שוואַרץ און אייניגע טעקסטיל אַרבייטער בעזוכט באַלוט און די וועבער-הויפען און זיך בעקענט מיט'ן לעבען פון די יודישע וועבער.

די כאַראַקטעריסטישע „מערקווירדיגקייטען" פון אונזער „רייכטום" האָבען געמאַכט אויפ'ן דיכטער דער געהעריגער איינדרוק.

אין אָווענד, פאַר'ן אָוועקפאָהר-ען צו דער מוטער זיינער קיין קוטנע האָט שלום אַש פערבראַכט ביים דיכטער משה בראָדערזאָן, וואו מען האָט זיך אין אַ'ענגען קרייז פון דיכטער און פריינד פון אַש'ן געלאָזט וואוילגעהן, געטאַנצט און געזונגען, ווי עס דאַרף צו זיין ערב זמן שמחתינו.

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1908

(מ) היינט קומט פאַר די ווייטערדיגע רעגיסטראַציע פון אַלע מאַנספּערשוי-נען אין דער שטאָט לאָדז, וואָס זענען געבוירען אין יאָהר 1908. די רעגיסטראַציע קומט פאָר אויף טראַגוטאַ 10 פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג, שבת פון 8 פריה ביז האַלב 2 אין פאָלגענדער אָרדנונג:

היינט, דינסטאָג, ד. 21-טען דאַרפען זיך רעגיסטרירען די מאַנספּערשוינען. וואָס זייער פאַמיליען-נאָמען הויבט זיך אָן מיט Gi ביז Go, מאָרגען, מיטוואָך G ביז'ן סוף.

יעדער וואָס מעלדעט זיך צו דער רעגיסטראַציע דאַרף זיין געמאָלדען אין לאָדז, בעזיצען אַ פּאַס מיט אַ פאָטאָגראַפיע, אָדער אַנ'אַנדער דאָקומענט, וואָס זאָל פעסטשטעלען זיין פּערזענליכקייט. מ'דאַרף אויך מיטברענגען די שול-צייגניש. האַנדווערקער דאַרפען מיטברענגען אַ צייגניש וואו זיי אַרבייטען. צו דער רעגיסטראַציע דאַרפען זיך מעלדען די יעניגע, וואָס קענען נישט אויפווייזען, אַז זיי זענען בירגער פון אַנ'אַנדער מלוכה. די בעזיצער פון „קאַרטי-פּאָביטו", אויב זיי האָבען נישט קיין אויסלענדישען פּאַס פון אַנ'אויסלענדישע מלוכה דאַרפען זיך אויך רעגיסטרירען. די פּוילישע בירגער וואָס געפינען זיך אין אויסלאַנד דאַרפען זיך מעלדען אין די קאָנסולאַטען.

ביי זעהר אַ וויכטיגען פאַל קען מען זיך רעגיסטרירען שריפטליך. די, וועלכע וועלען זיך נישט מעלדען אין דעם געהעריגען טערמין וועלען אויף אַ אַדמיניסטראַטיווען אופן בעשטראָפט ווערען מיט 500 זלאָטיס שטראָף אָדער 6 וואָכען אַרעסט אָדער ביידע צוזאַמען.

אַרום קאָנפליקט אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

אינדוסטריעלער וועלען ערשט ענטפערען סוף חודש - ווענדונג צום פּרעמיער באַרטעל - אַרבייטס מיניסטער שטעהט אויף דער וואַך.

(ס) דער אינדוסטריעלער - פערבאַנד האָט בעשלאָסען צו געבען אַנ'ענטפער אויף די אַרבייטער-פאָדערונגען אין דער טעקסטיל - אינדוסטריע ערשט סוף פון דער אנדערער וואָך, די אינדוסטריעלער מאָטיווירען דאָס דערמיט, וואָס ביז'ן 1-טען אָקטאָבער פערפליכטעט דער אַלטער אָפּמאַך און ערשט צו יענעם טערמין דאַרפען זיי געבען אַנ'ענטפער.

*

(ס) צוליב דער מעגליכקייט פון אַ קאָנפליקט, צווישען די טעקסטיל אַרבייטער און די פאַבריקאַנטען, האָט דער אַרבייטס - אינספּעקטאָר זיך געשטעלט אין אַ דירעקטען קאָנטאַקט מיט'ן אַרבייטס-מיניסטער, וועלכער האָט נאָך לעת-עתה קיין שום פעראָרדנונג אין דער פראַגע נישט אַרויסגעגעבען.

דער ענין וועט וואַהרשיינליך איבערגעהען אין פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט.

*

דער טעקסטיל-פעראיין „פּראַצאַ" האָט אויסגעאַרבייט אַ מעמאָריאַל, וועלכער וועט איבערגעשיקט ווערען דעם פּרעמיער באַרטעל, אינ'ם מעמאָריאַל ווע רען ברייט מאָטיווירט די גערעכטע פאָדערונג פון די טעקסטיל - אַרבייטער — אין עס ווערט געבעטען דעם פּרעמיער אָנצונעהמען שריט, אַז דער קאָנפליקט זאָל זיך נישט פערשאַרפען.

וועגען ברענגען צו קבר ישראל אַ טראַגיש-אומגעקומענעם יודישען אַרבייטער.

אָפּהאַנדלונגען פון דער מאָוויעריגער אָקופּאַציע-צייט.

די פאַמיליע פון יעקב פרידמאַן דאַרף זיך מעלדען.

ה' בעריש זשיבער אַנ'אַרבייטער פון אַלעקסאַנדראָווסקאַ 26 גיט אונז איבער פאָלגענדעס:

אין אָנהויב קריג בעת דער דייטשער אָקופּאַציע איז ער מיט אַ רייה יודישע אַרבייטער געווען בעשעפטיגט אין וואָלקאָוויסקי ביי די שווערדליכע בעדינגונגען פון דער דאַמאָלסדיגער אַרבייט ביי די אָקופּאַנטען, זענען פיל יודישע אַרבייטער אומגעקומען. איינער פון זיי אַ געוויסער יעקב פרידמאַן איז אין 1917 קראַנק געוואָרען און געשטאָרבען אין דאָרטיגען דייטשען שפּיטאָל. מ'האָט איהם בעגראָבען אויפ'ן מיליטערישען „צמענטאַרזש" אין אַ זייט און געשטעלט אַ צייכען אויף זיין קבר. מיט דער צייט איז דער „צמענטאַרזש" פערברייטערט געוואָרען אין איצט געפינט זיך דער קבר אויפ'ן קריסטליכען „צמענטאַרזש" און אויפ'ן קבר פונ'ם עלענד פערשטאָרבענעם יודישען אַרבייטער, שטעהט איצט אַ צלם. גלייך נאָכדעם, ווי ס'איז פאָרגעקומען די קבורה האָבען אַ גרופּע יודישע אַרבייטער מיט ה' זשיבער און י. פאָנטער בראָש געמעלדעט וועגען דעם אין דאָרטיגען ראַבינאַט, וועלכער האָט אָבער דאַן גאָרנישט געטון און האָבען דעם ענין פערנאַכלעסיגט. איצט האָבען די וואָלקאָווסקער יודען אויפגעהויבען ווידער די פראַגע וועגען ברענגען יעקב פרידמאַן צו קבר ישראל.

ווי ס'ערקלערט אָבער די דאָרטיגע מאַכט, מוז די פראַגע אויפהויבען נאָר זיינע עלטערן אָדער קרובים, וועלכע קענען דערצו בעפולמעכטיגען די וואָלקאָווסקער קהלה, אָדער ראַבינאַט.

אַנ'ענליכען בריף האָט ה' זשיבער דערהאַלטען אויך פון וואָלקאָווסקער ראַבינאַט.

אַזוי ווי ה' זשיבער קען נישט קיינעם פונ'ם פערשטאָרבענעמ'ס פאַמיליע ווענדט ער זיך דורך דער פערמיטלונג פון אונזער צייטונג מיט דער בקשה, ווער ס'ווייס עפּיס וועגען דער אָפּשטאַמונג פון דעם פערשטאָרבענעם יעקב פרידמאַן זאָל וועגען דעם מיטטיילען צום וואָלקאָווסקער רב קאָסאָווסקי (זאַמקאָווע 23) די פּראָווינצער צייטונגען ווערען געבעטען דאָס איבערצודרוקען.

3 חדשים טורמע פאַר אַרויסנעהמען דאָלאַרען פון בריף.

(או) נעכטען האָט דאָס קרייז-געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס פון דעם בריף-טרעגער וואַיטשעך יאַניצקי, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען, אַז ער האָט פון אַמעריקאַנער בריף אַרויסגענומען די דאָלאַרען, וועלכע האָבען זיך דאָרט געפונען. ביי דער הויפּט האָט מען איהם נישט געכאַפּט, נאָר אַ געוויסע זשעלעמסקאַ, וועלכע האָט בעקומען אַ בריף פון איהר ברודער אין אַמעריקאַ האָט קאָנסטאַטירט, אַז דאָרט פעהלען 25 דאָלאַר.

דער פערוואַלטער פון דער פּאָסט ערקלעהרט אַלס עדות, אַז דער דערמאָהנטער בריף-טרעגער האָט געאַרבייט שוין 30 יאָהר אָהן שום פאָרוואורף און איז קיינמאָל נישט בעשטראָפט געוואָרען.

דאָס געריכט האָט אָבער פעסטגעשטעלט די שולד פון יאַניצקי און איהם פערמשפּט פאַר צפּענען קאָרעספּאָנדענץ און אַרויסגנבענען פון דאָרט 25 דאָלאַר צו 3 חדשים טורמע.

וועגען בויען סוכות אויף באַלקאָנען.

אינטערווענץ פון סענ. מענדעלסאָן.

(·) אין שטאָט האָבען זיך געהאַט פערשפּרייט קלאַנגען וועגען אַ פעראָרדנונג פון דער פּאָליציי נישט צו ערלויבען בויען סוכות אויף די באַלקאָנען פון די הייזער: סענאַטאָר מענדעלסאָן האָט וועגען דעם אָנגעפרעגט אין רעגירונגס - קאָמיסאַריאַט. דער פערטרעטער פון רעגירונגס קאָמיסאַר, ה' יאַנישעווסקי האָט דעם סענאַטאָר ערקלעהרט, אַז אַזאַ פעראָרדנונג איז נישט אַרויסגעגעבען געוואָרען, צוליב דעם אָבער, וואָס דער גרעסטער טייל הייזער זענען נישט רעמאָנטירט, איז דאָ אַ סכנה פון אונגליקס-פאַלען. סענ. מענדעלסאָן האָט אויפגעקלעהרט, אַז די געפאַהר פון די סוכות איז אַזוי אונבעדייטענד, אַז עס איז נישט ווערט וועגען דעם צו מאַכען אַ ווערטעל. ער האָט דערויף בעקומען די הבטחה, אַז עס וועלען קיין שטערונגען ביים מאַכען סוכות אויף באַלקאָנען נישט געמאַכט ווערען, בלויז אין צווייפעלהאַפטע פאַלען וועלען געשיקט ווערען קאָמיטעטס אויסצופּרשען דאָס אָרט פון סוכות בוי.

ליגע פאַר'ן אַרבייטענדען א"י.

חול המועד סכות וועט דורכגעפיהרט ווערען אַנ'אַקציע פאַר'ן פינאַנס-אינסטיטוט - פאַר'ן פּאַלעסטינאַ - אַרבייטער-פאָנד. — די אַקציע וועט פאָרקומען לויט זאַמעל-ליסטעס און דאָס פערקויפען פון אַ געהעריג א"י-בילד.

שבת אין אָווענד קומט פאָר אין לאָקאַל פון „השומר" שענקעוויטש 28, אַ ליטעראַריש מוזיקאַלישער אָווענד און זונטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פּיעטריקאָווער 83 אַ קאָלעקטיווער רעפעראַט א. ד. ט.

„אונזערע פּליכטען לגבי דעם אַרבייטענדען ארץ-ישראל", מיט'ן אָנטייל פון די חברים: ד"ר טאַרטאַקאָווער ל. לעווין ד"ר ז. עלענבערג און י. שאַליט.

מען סמ'ט זיך נישט פאַר וואויל-טאָג.

(:) ביים לאָדזשער איינוואוינער מאַרטשין טשופּראַ האָט זיך אויפגעהאַלטען זיינס אַ קרובה פון דער פּראָווינץ אַדעלאַ רוזאַוואָס אַ.

אַדעלאַ האָט אָבער ביי איהר טעטעגעמוט שווער אַרבייטען און דערביי האָט זי בעקומען אָפּט געשלאָגען.

פאָריגע וואָך האָט אַדעלאַ בעשלאָסען צו מאַכען אַ סוף צו איהרע ליידען: אָוועק פון טעטען, אָדער — נעמען זיך דאָס לעבען.

אַדעלאַ האָט נישט געהאַט קיין וועג צום ערשטען מיטעל; וואויהין צו לויפען האָט זי נישט געהאַט.

האָט זי אויסגעקליבען דאָס צווייטע: זי האָט געקויפט סובלימאַט און זיך פערסמ'ט.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען זי אַפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

מעלדונג.

פּראַכאָט-שולע ציגעל-גאַס 26

ס'ווערען נאָך אָנגענומען שילער אין דער אָנפאַנגס - קלאַס אין עלטער פון 6–7 יאָהר.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6–7, זונטאָג פון 3—4.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 58 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער הייסגעליבטער און נישט-פערגעסענער פאָטער, שוויגער-פאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל נ. ע.

יעקב אהרן אינפעלד

(מעיר אוּאַרקאַוו).

די לוויה קומט פאָר היינט, דינסטאָג, 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער-הויז דאָלנאַ 6 (באַלוט) וועגען וואָס עס כיילט מיט אין גרויס צער

די טיעפטרויערנדע פאַמיליע.

1056

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס וועגן אַ שׂרפה

אין גאַרן-לאַגער פון לעווינזאָן און וואָידיסלאַווסקי.

די אינהאַבער ווערן בעשולדיגט אין אונטערצינדן זייער געשעפט אויף פּיעטריק. 33.

היינט הויבט זיך אָן אין היגען קרייז-געריכט דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס בעגען די אינהאַבער פון גאַרן-לאַגער אויף פּעטריקאָווער 33, אין וועלכען עס איז פאָרגעקומען אַ שׂרפה אין די אינהאַבער ווערן בעשולדיגט אין אונטערצינדן זייער געשעפט.

וואָס עס דערצעהלט דער בעשולדיגונגס-אַקט.

דער בעשולדיגונגס-אַקט ווערט איבער-געגעבען אַס וואָס:

די שׂרפה.

דעם 15 יאַנואַר 1926 ארום אַ פיר-טעל אויף דריי ביינאַכט האָט דער פּאָליציאַנט פון 7-טען קאָמיסאַריאַט יו-זעף מלאַדאַווסקי דערפיהלט געבען הויז נומער 33 אַ רויך, מיינענדיג, אַז עס ברענען סאַדזעס האָט דער פּאָליציאַנט אָנגעקלינגען צום סטרוזש פון הויז פּעטריקאָווער 33 און גלייכצייטיג אַלאַר-מירט די פייערלעשער. וועלכע האָבען פעסטגעשטעלט, אַז דער רויך קומט פון לאָקאַל אין וועלכען עס געפינט זיך דער גאַרן-לאַגער פון דער פירמע לעווינזאָן און וואָידיסלאַווסקי, די טיר פון לאָקאַל איז געווען פערמאַכט מיט אַנ׳אייזערנעם שטאַב און אַ שלאָס. עט-ליכע פּאָליציאַנטען צוזאַמען מיט די פייערלעשער האָבען נאָך אַ לענגערע אַרבייט אויסגעבראָכען די טיר און די פייערלעשער האָבען זיך גענומען צו לעשען די שׂרפה. דער רויך האָט זיך שוין אָנגעהויבען אויסצובעקומען אין דרויסען און בעדראָהט די וואוינונגען, וואָס האָבען זיך געפונען איבער דעם לאָקאַל. די פלאַמען האָבען דערווייל שוין געהאַט אַרומגענומען דאָס גאַנצע לאָקאַל, מיט דער רעטונגס-אַקציע האָט אָנגעפיהרט דער פייערלעשער-פּלוטאָ-נאָווי וו. קאָס, וועלכער האָט געווענ-דעט זיין אויפמערקזאַמקייט דערויף, וואָס די פלאַמען זענען אויסערגעוועהנ-ליך לאַנגע און געלע, — בעת גאַרן וואָס האָט זיך געברענט אינ׳ם לאַגער גיט געוועהנליך ארויס אַ גאַנץ קורצען פלאַם, האַלב און שמאָל גיבען אַ העל-לען פלאַם, אַ געלען פלאַם גיבען נאָר לייכט-ברענענדע מאַטעריאַלען, ווי למשל נאַפט, דאָס בעניטען דעם ברענענדען לאָקאַל מיט וואַסער האָט געדויערט 15 מינוט, נאָכדעם האָבען זיך די פיי-ערלעשער אריינבעקומען אינווייניג און דאַן האָבען זיי אָנגעהויבען אַרויסצו-וואַרפען אויפ׳ן הויף דאָס גאַר, וועל-כעס האָט זיך שוין אויפגעהערט צו ברענען.

בלאָזען מיט נאַפט און בענזין.

בעת דער לעש-אַקציע האָט דער פייערלעשער סקאַלסקי בעמערקט צווי-שען די פּעקלעך גאַרן, וואָס זענען גע-ווען צוואָרפען אויף דער פּאָדלאָגע אַ בלאָז אָנגעפיהלט מיט עפּעס אַ פליסיג-קייט, ער האָט גלייך וועגען דעם מיט-געטיילט דעם פייערלעשער-פּלוטאָנאָווי קאָס, וועלכער האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פליסיקייט אין דער בלאָז גיט אַרויס אַ ריח פון נאַפט. צו דער בלאָז איז צוגעפעסטיגט געווען אַ קוויט פון עטליכע צענטימעטער און דער עק פון דער קוויט איז געווען אָפּגעברענט.

עטליכע מינוט שפּעטער האָט אַ צווייטער פייערלעשער קעלם געפונען צווי-שען די פונאַנדערגעוואָרפענע פּעקלעך גאַרן נאָך אַ בלאָז מיט רעשטלעך נאַפט און קנויט. עטליכע מינוט שפּעטער האָט אַ דריטער פייערלעשער געפונען נאָך אַ בלאָז אָנגעפילט מיט נאַפט, די דריטע בלאָז איז אויך געווען פערזאַצהן מיט אַנ׳אָפּגעברענטע קנויט. דער פּלוטאָנאָווי קאָס האָט געהייסען די געפו-נענע בלאָזען בעהאַלטען ביז ווייטער-דיגע בעפעהלען, ווייל ער האָט בע-שלאָסען גלייך נאָך דער רעטונגס-אַקציע זיך צו קאָמוניקירען מיט׳ן קאָמענדאַנט פון די פייערלעשער גראָהמאַן און איהם דירעקט מעלדען וועגען דער געמאַכטער ענטדעקונג. איצט האָט קאָס מעהר נישט געהאַט קיין ספק, אַז

די שׂרפה איז אויסגעבראָכען פון אַנ׳אונטערצינדונג!

און, אַז עס האָט דאָרט געקענט זיין אַ גרעסערע צאָהל בלאָזען, דאָס האָט בע-וויזען די לאַנגע געלע פלאַמען. וואָס זענען כאַראַקטעריסטיש פאַר ברענענדע זאַכען, וואָס זענען איינגענעצט אין נאַפט אויך האָט זיך אין ברענענדען לאָקאַל שטאַרק געפיהלט נאַפט. עס זענען דערנאָך קאָנטראָלירט-געוואָרען די אויווענס און די קאָמינס און ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָרט איז קיין שׂרפה נישט געווען, אַזוי אַז די שׂרפה האָט זיך פון דאָרט נישט געקענט אָנהויבען.

בעת׳ן לעשען זענען אויפ׳ן אָרט פון דער שׂרפה אָנגעקומען די שותּפים פון דער פירמע סאַלאָמאָן וואָידיסלאַווסקי און גושעגאָוש לעווינזאָהן, וועלכע האָ-בען זיך גאַנץ גלייכגילטיג פערהאַלטען און קיין שום דענערווירונג נישט אַרויס-געוויזען.

די אָנוועזענדע פּאָליציי-פונקציאָנע-רען האָבען באַלד חושד געווען, אַז די סיבה פון דער שׂרפה איז אַנ׳אונטער-צינדונג און האָבען וועגען דעם איבער-געפרעגט די פייערלעשער, וועלכער האָבען אָבער ערקלערט, אַז דאָס וועט זיך שפּעטער אַרויסווייזען.

די ערשטע אויספאָרשונג.

דער לייטער פון דער ערשטער ברי-האָט מען איהם נישט געוואָלט צפּנען גאָרע פון דער עקספּאָזיטור פון אויס-פאָרשונגס-אַמט האָט פיהרענדיג די אויספאָרשונג וועגען דער דערמאָנטער שׂרפה קודם כל אויסגעהערט סאַלאָמאָן וואָידיסלאַווסקי׳ן און גושעגאָוש לעווינ-זאָן. לעווינזאָן האָט דעם קאָמיסאַר אי-בערגעגעבען דאָס לאַגער-בוך וועלכעס איז ווי לעווינזאָן האָט ערקלערט גע-פיהרט-געוואָרען אין דער פּריוואַט-וואוי-נונג און האָט געבעטען, אַז דאָס בוך זאָל נישט בעקומען די פינאַנץ-מאַכט. פון דעם דאָזיגען בוך האָט זיך אַרויס-געשטעלט, אַז ערב דער שׂרפה האָט זיך אין גאַרן-לאַגער געפונען 1671 פּעק-לעך און 3 קאַסטענס גאַרן. לעווינזאָן האָט ערקלערט, אַז די דערמאָנטע צאָהל גאַרן איז בעת דער שׂרפה פערניכטעט געוואָרען און

דער שאָדען בעטרעפט אַנ׳ערך 20 טויזענד דאָלאַר.

אויף דער זעלבער סומע זענען פער-זיכערט געוואָרען די סחורות פון לאַגער זייט דעם 1-טען אָקטאָבער 1925 אין דער פערזיכערונגס-געזעלשאַפט „אָזשעל" גלייכצייטיג האָט לעווינזאָן איבערגע-געבען די אַנדערע ביכער און האָט ער-קלעהרט, אַז די בוכפיהרונג האָט גע-פיהרט דער בוכהאַלטער מאַקס שפּינ-מאַן. ווייטער האָט לעווינזאָן ערקלעהרט, אז ער צוזאַמען מיט סאַלאָמאָן און אַבראַם וואָידיסלאַווסקי זענען אַרויס-געגאַנגען פון געשעפט דריי פירטעל אויף ניין. מיט עטליכע מינוט פריהער זענען אַוועקגעגאַנגען די אָנגעשטעלטע בלאַט און פיגלאַוש. די סיבה פון דער שׂרפה האָבען די שותּפים נישט געקענט אָנגעבען.

דעמזעלבען טאָג איז דורכ׳ן קאָמענ-דאַנט וועסאָלאָווסקי אויסגעהערט גע-וואָרען דער פייערלעשער קאָס, וועלכער האָט מיטגעבראַכט די געפונענע בלאָ-זען, פון וועלכע עס האָט זיך שטאַרק געפיהלט נאַפט. קאָס האָט דערצעהלט וואו די בלאָזען זענען געפונען געוואָרען און ווער עס האָט זיי געפונען.

דער קאָמענדאַנט וועסאָלאָווסקי האָט דעמאָלט בעשלאָסען צו אַרעסטירען אַלע פּערזאָנען וואָס זענען פערדעכ-טיגט געווען אין אונטערצינדען דעם לאַגער. קודם-כל די אינהאַבער פון דער פירמע סאַלאָמאָן וואָידיסלאַווסקי און גושעגאָוש לעווינזאָן, דעם פּערזאָנאַל פון דער פירמע און די פּערזאָנען וואָס זענען געווען אין אַ שטענדיגען קאָנ-טאַקט מיט דער פירמע אבריהם וואָידיס-לאַווסקי, שמואל פּטאַשניק, בלאַט, שפּינ-מאַן און אַנדערע.

ווען דער אונטער-קאָמיסאַר וואַצלאַוו מיקאַ איז געקומען

אין דער וואוינונג פון שמואל פּטאַשניק

און אַ פרויען-שטימע האָט געענטפערט: „מיין מאַן איז נישטאָ אינדערהיים, איך וועל נישט עפענען", פון אינווייניג האָט זיך אָבער געהערט, ווי מען עפענט דאָס פענסטער און אַנ׳אָפּקלאַנג פון עפּיס אַ זאַך וואָס איז אַרויסגעוואָרפען געוואָרען אויפ׳ן הויף. אַ פּאָליציאַנט איז אַראָפּגעגאַנגען אויפ׳ן הויף נאָכ-קאָנטראָלירען, וואָס ס׳איז אַראָפּגעפאַלען, דערווייל האָט די פרוי פון שמואל פּטאַשניק אסתּר געעפענט די טיר. דאָס פענסטער איז געווען נאָך אָפען, אין דעם מאָמענט האָט דער פּאָליציאַנט אַרויפגעבראַכט פון הויף אַ טאָרבע, אין וועלכער עס האָט זיך געפונען אַ האַלב-פערבראַנטע בלאָז, פון וועלכער עס האָט זיך געפיהלט, ווי דעם אונ-טער-קאָמיסאַר מיקאַ האָט זיך אויסגע-דוכט, בענזין. אסתּר פּטאַשניק האָט זיך דעמאָלט מודה געווען, אַז זי האָט דאָס אַראָפּגעוואָרפען פון פענסטער.

בעת דער אויספאָרשונג איז פעסט-געשטעלט געוואָרען, אַז אויך די געפו-נענע בלאָז שטאַמט פון דער שׂרפה אין לאַגער פון לעווינזאָן און וואָידיסלאַוו-סקי און איהם האָט געפונען שמואל פּטאַשניק אויף צוּמאָרגענס נאָך דער שׂרפה, האָט איהם אַהיימגעבראַכט און בעהאַלטען, זאָגענדיג צו דער פרוי: „זעהסט ווי מענשען גיבען זיך אַנ׳עצה", און געווען בין איך ביי זיי געוועזען און האָב גאָרנישט חושד געווען.

דער בוכהאַלטער

פון דער פירמע מאַקס שפּינמאַן האָט ערקלעהרט, אַז אין דער צווייטער העלפט פון דעצעמבער פון יאָהר 1925, האָט לעווינזאָן איהם געהייסען בוכען אין די נייע ביכער, נאָכ׳ן פערניכטען די אַלטע, אַלע הכנסה-פּאָזיציעס גענוי לויט די קוויטונגען, דאַגעגען די הוצאות-פּאָזיצ-יעס האָט לעווינזאָן אַליין דיקטירט, אַזוי, אַז ער האָט אויפגעגעבען קלענערע סו-מען, אָדער ערגער גאַרן. די דאָזיגע אַרבייט האָט געדויערט 10 טעג און איז געפיהרט געוואָרען אין לעווינזאָנס פּריוואַט-וואוינונג. לעווינזאָן האָט גע-זאָגט דעם בוכהאַלטער, אַז ס׳האַנדעלט זיך וועגען דעם פינאַנץ-אַמט, אַזוי-אַרום האָט זיך געשאַפען אַ פיקטיווער רעמאַ-נענט פון 1700 פּעקלעך גאַרן, בעת אין דער ווירקליכקייט איז, לויט דער אויס-רעכנונג פון שפּינמאַנען, געווען אין לאַ-גער 480 פּעקלעך גאַרן. ווייטער האָט שפּינמאַן ערקלערט, אַז עטליכע טעג פאַר דער שׂרפה האָט איהם לעווינזאָן געהייסען פערניכטען פערשידענע קאָ-רעספּאָנדענץ, ווייל ווי ער האָט ער-קלעהרט ריכט ער זיך אויף אַ רעוויזיע פון פינאַנץ-אַמט.

בעת דער איינלייטונגס-אויספאָרשונג איז דורך עקספּערטען פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די צאָהל און ווערט פון גאַרן, וואָס האָט זיך לויט די בי-כער געפונען אויף לאַגער דעם 14-טען יאַנואַר 1926 בעטרעפט 7608 קילאָ פאַר 18416 דאָלאַר, בעת לויט דעם אויסזאָגען פון די עדות און נאָכ׳ן איבערוועגען דאָס איבערגע-בליבענע גאַרן נאָך דער שׂרפה האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז

פאַקטיש איז דעם טאָג אין לאַ-גער געווען 1562 קילאָ פאַר 1576 דאָלאַר.

דער מלוכה׳שער אינסטיטוט צו קאָנ-טראָלירען לעבענסמיטעל האָט געמאַכט אַ כעמישע עקספּערטיזע פון גאַרן, פון וועלכען עס האָט זיך געפיהלט נאַפט. ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אינ׳ם גאַרן האָט זיך געפונען נאַפט געמישט מיט בענזין. עס איז אויך דאָרט אונ-טערזוכט געוואָרען די קנויט, וועלכע איז געווען פערפעסטיגט ביי איינע פון די בלאָזען.

ווייטער איז דורך די עדות בלאַט, פיגלאַוש, זילבערבערג, ליפּמאַן און קוטנאָווסקי פעסטגעשטעלט געוואָרען בעת דער אויספאָרשונג, אַז זיי האָבען פערלאָזען אין קריטישען טאָג דעם לאָקאַל פון דער פירמע אַרום האַלב ניין, אין לאָקאַל זענען דעמאָלט גע-בליבען גושעגאָש לעווינזאָן, סאַלאָמאָן און אברהם וואָידיסלאַווסקי, וועלכע זענען אַרויסגעגאַנגען ערשט אַרום 9 דורך דער הינטער-טיר, די טיר האָט צוגעמאַכט אברהם וואָידיסלאַווסקי.

לעווינזאָן און די וואָידיסלאַווסקיס האָבען זיך אין דער שולד נישט מודה געווען און ערקלעהרט, אַז זיי האָבען נישט געהאַט קיין שום צוועק אונטער-צוצינדען זייער לאַגער, ווייל זייערע געשעפטען זענען זעהר גוט געגאַנגען.

די בעשולדיגטע.

צוליב דעם אַלעם בעשולדיגט דער פּראָקוראָר-אַמט שלמה און אברהם וואָידיסלאַווסקי און גושעגאָוש לעווינזאָן, אַז זיי האָבען דעם 15. יאַנואַר 1926, האַנדעלדיג בעוואוסטזיניג אין אַ פריה-ערדיגע פערשטענדיגונג אונטערגעצונ-דען אַ וואוינבנין אויף פּיעטריקאָווער 33: שמואל און אסתּר פּטאַשניק, אַז זיי האָ-בען כדי צו פערהיילען דאָס פער-ברעכען בעהאַלטען אַ בלאָז מיט נאַפט, וואָס שמואל פּטאַשניק האָט געפונען אויפ׳ן אָרט פון דער שׂרפה.

צום פּראָצעס ווערען אַרויסגערופען 50 עדות.

Dr. L. LEWITAN
געהמט אָן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אָוונד צו קליניק-פּרייזען. וווינט
31 גדאַנסקאַ 31.

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען,
אַז דער גרעסטער אויסוואַל פון
געבעטעשטיהל
פון אייגענער טישלעריי, פערשידענע פאַסאָנען, אויך
זעמטליכע טאַפּעצירער-אַרבייט, ווי: מאַטראַצען, קאַזעטקעס, אַטאַמאַנס, רונדע טישלעך, גאָנדאָלקעס, איז נאָר צו בעקומען אַמביליגסטען מיט די בעסטע בעדינגונגען ביי
י. א. וואַיטשעכאָווסקי,
10 נאָוואָמיעסקאַ 10.

Dr med. Braun
מעל. 40-26
33

קאמף געגען שקארלאטין.

וויכטיגע אויפקלערונגען וועגן פערהיטונגס-אימפונג

פון ד"ר סטאזשינסקי, לאדזער סאניטאר-אינספעקטאר.

אין צוזאמענהאנג מיט דער שקאר-לאטין עפידעמיע (שארלאך), וואס הערשט איצט אין ווארשא ווערט אלץ אקטועלער די פראגע וועגן פערזיכע-רונגס-אימפונגען געגען שארלאך. על-טערן, וואס אינטערעסירען זיך מיט'ן בעזונד פון זייערע קינדער דארפען זיך ערנסט פערטראכטען וועגען די אימ-פונגען. איך האלט פאר נויטיג צו גע-בען א רייה אנווייזונגען בנוגע די פער-זיכערונגס-איינשפריצונגען געגען שאר-לאך.

ווען אימפען?

אזוי ווי אין לאדז איז דערווייל צו בעמערקען נאר א מילווייזע פערגרע-סערונג פון קראנקהייטס-פאלען קען קיין רייד נישט זיין וועגען עפידעמיע. דער פאר איז איצט די פאסיגסטע צייט אויף אנצונעהמען פערהיטונגס-מיטלען. (ביי א מאסען-אימפונג בעת א'ן עפידעמיע קענען פארקומען פאלען, אז ס'זאלען געאימפט ווערען קינדער, וואס זענען שוין אנגעשטעקט מיט שארלאך, וואס ווירקט נישט גינסטיג אויפ'ן פערלויף פון דער קראנקהייט.

וועמען אימפען?

אין דער ערשטער רייה קינדער פון 5—7 יאהר, ווייל ווי ס'איז פעסטגע-שטעלט געווארען, קומען פאר די גרעס-טע צאהל קראנקהייטען אינ'ם דאזיגען עלטער. א חוץ דעם איז פעסטגעשטעלט בעווארען, אז וואס דאס קינד איז יונ-גער, איז עס אלץ וועהניגער ווידער-שטאנדס-פעהיג, ביי קינדער אין שול-עלטער איז די ווידערשטאנדס-פעהיג-קייט בלויז אויף 50 פראצענט, דערפאר דארפען די קינדער אין שול-עלטער אויך געאימפט ווערען.

וועמען טאר מען נישט אימפען?

קודם-כל קינדער פון דער אומגעבונג וואס זענען קראנק אויף שארלאך, ווייל מ'קען קיינמאל נישט זיין זיכער, אז אויב אין דער פאמיליע איז דא א קראנ-קער אויף שארלאך זאלען די איבריגע נישט זיין שוין אנגעשטעקט. כ'אונטער-שטרייך נאך אמאל, אז קינדער וואס ווערען קראנק אויף שארלאך, דארפען נישט געאימפט ווערען; קינדער וואס זענען קראנק אויף נירען, טארען נישט געאימפט ווערען. פון דעם איז קלאהר, אז מ'דארף פאר'ן אימפען פרובען די אורין.

וועלכע אימפונגען ווערען אנגעווענ-דעט?

איידער מ'מאכט דעם קינד די פער-זיכערונגס-איינשפריצונג דארף מען מאכען די ערשטע, אזוי-גערופענע, דער-קענטניש-איינשפריצונגען, וועלכע דארף פעסטשטעלען צי דעם קינד'ס ארגאניזם פערמאגט א גענוגענדע ווידערשטאנדס-קראפט. וויסענשאפטליך רופט זיך אן די דאזיגע ווידערשטאנדס-קראפט — דיקס רעאקציע (פאזיטיווע אדער נעגאטיווע). דערביי דארף מען בעמערקען, אז דאס מאכען די דאזיגע איינשפריצונגען גע-הערט נישט צו די לייכטע און דאס פעסטשטעלען די רעאקציע, קען נאר א גוט פראקטיצירטער און טעכניש-איינ-געאיבטער דאקטאר.

אויב די ערשטע פרוב-איינשפריצונג וועט אויסווייזען, אז דאס קינד בע-זיצט אן איינגעבוירענע ווידערשטאנדס-פעהיגקייט, דארף דאס קינד קיין פער-זיכערונגס-איינשפריצונגען נישט האבען, ווייל די איינגעבוירענע ווידערשטאנד-פעהיגקייט האט א גרעסערען ווערט. אויב אבער די ערשטע רעאקציע וועט געבען א אזוי-גערופענע פאזיטיווע רע-אקציע, דאן הייסט עס, אז דאס קינד האט נויטיג א פערזיכערונגס-איינ-שפריצונג. איידער אבער מ'וועט די דאזיגע איינשפריצונג מאכען, דארף מען אונטערזוכונג מאכען א אנאליז אויף דער אורין און אויב ס'וועט פעסטגעשטעלט ווערען א נירען-קראנקהייט — קיין איינ-שפריצונגען בשום אופן נישט מאכען.

די פערזיכערונגס-אימפונגען. דארפען געמאכט ווערען דריי מאל מיט 5-טאגיגע פויזעס. די שטארקייט פון דער אימ-פונג דארף זיין אינדיווידועל אפהענגיג פון דער רעאקציע פון דער פרוב-איינ-שפריצונג.

פון דעם איז קלאהר, אז נאר א דאק-טאר, וואס איז גוט-בעקאנט מיט דער טעכניק פון איינשפריצונגען און וואס קען זיך אריענטירען אין דער דיקס-רעאקציע קען אזעלכע איינשפריצונגען מאכען און, אז ס'טאר נישט דערלאזט ווערען, אז אזעלכע איינשפריצונגען זאלען געמאכט ווערען דורך פעלדשערס.

ווען ערשיינט די ווידערשטאנד-פע-היגקייט פון דער אימפונג?

די פולשטענדיגע ווידערשטאנד-פע-היגקייט קומט אן געווענליך אין א טערמין פון 2—4 וואכען נאך דער לעצ-טער אימפונג, א טיילווייז ווידערשטאנד-פעהיגקייט בעווייזט זיך פריהער, אפט אפילו באלד נאך דער ערשטער איינ-שפריצונג.

וואו און ווען וועט מען אימפען די קינדער?

איצט קען מען זיך שוין מעלדען אין שפיטאל „אנגא-מאריא" צווישען 1 און 2. צום בעדויער'ען מאכט דער הויכער פרייז (12 זלאטעס) אונמעגליך פאר דער גישט פערמעגליכער בעפעלקערונג אנ-צווענדען דעם מיטעל. די טעג וועלען זיך אנהויבען די איינשפריצונגען אין די פאלקס-שולען, וועלכע וועלען אויס-געפיהרט ווערען דורך 23 פראקטיציר-טע און ספעציאליזירטע שול-דאקטוירים. בקרוב וועלען זיך אנהויבען אויך די איינשפריצונגען אין די קינדער היימען און אין 7 ערטער וועלען איינגעארדענט ווערען איינשפריצונגס-צרטער.

אינפארמאציעס וועגען איינשפריצונ-גען קאן מען בעקומען יעדען טאג אין דער סאניטאר-אפטיילונג פון דער גע-זונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט, (פרייהייטס-פלאץ, 1).

???
דער נייער ראמאן
פון „נייעם פאלקסבלאט"
???

!כל הקודם זכה

נמצא אצלי למכירה

אתרוגים

מובחרים, לולבים והדסים

משולשים במחה השוה, בחנותי ברחוב

אגראדאווא 2

940

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> ## קופאן.
> יורידישע אפטיילונג
> פון „נייעם פאלקסבלאט"
>
> בעם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען יעדער קופאן פון דער לעצטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגע-געבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.
>
> גילטיג דעם 21. סעפטעמבער 1926.

2125 .י. י.

א פראפעסיאנעלער פלוטאנאווי ווערט בעטראכט אין היגזיכט פון נעהמען אויף זיך קרעדיט פליכטונגען ווי יעדער אנ דערער בעאמטער. איהר קאנט די עק-זעקוציע לייקענען אויף זיין פענסיע דע-קען אבער שטייערן מיט אזא ווקסעל קאנט איהר נישט.

— — —

1126. א לעז. פון רזשנאווסקא.

אויב סהאנדעלט זיך וועגען א זעהר קליינע סומע קאן מען לויט'ן 2. פונקט ארט. 3 פון די איבערגאנגס-פארשריפ-טען צום אוסטאוו וועגען דער ציוויל-פראצעדור. נישט דערלאנגען קיין אפע-לאציעס סיידען דער הוב איז פאר אר-בייטס-לוין.

— — —

2127. „עספעראנטיסט".

אויב דורך דער צייט, וואס איהר זענט מחוצ'ן אקטיווען דינסט האט זיך אייער געזונד-צושטאנד אויף אזוי פיל פערער-גערט, אז די קאטעגאריע דע ענטשפרעכט שוין נישט מעהר די פאקטישע זאכלא-גע, קאנט איהר דערלאנגען א בקשה אין דער פ. ק. או., אז מען זאל אייך די קוואליפיקאציע ענדערן, צו דער בקשה מוזט איהר צולעגען אומבעדינגט א צייגניש פון א מיליטער, אדער רעגי-רונגס-דאקטאר.

— —

2128. יצחק קליינער.

אויב דער אירטייל לטובת אייך איז געווארען געזעצקרעפטיג, קאנט איהר מאנען פון געגנערישען צד אנ'ענטשע-דיגונג פאר'ן שאדען, וואס איהר האט געליטען אין צוזאמענהאנג מיט דער זא-בעזופיעשעניע, וואס איז ארויפגעלעגט געווארען אין זיינער צייט אויף דער סחורה.

— — — —

2129. ב. ק. פון זאכאדניא.

אויב איהר וועט אריינטראגען אין דעפאזיט פון קרייז געריכט די שולדיגע סומע בצמאר די זאכען ווערען ארויס-גענומען פון בעשטימטען לאקאל, קאנט איהר די זאכען פערקויפען אדער פאר-זעצען מיללוויי, אדער איינגאנצען. איהר דארפט דערויף נישט האבען קיין ער-לויבניש נישט פון קאמארניק און אויך נישט פון בעל-חוב, הגם איהר דארפט זיי וועגען דעם מיטטיילען.

— — —

2130. פלעווינסקי.

פאר א קליינעם טראנספארט-אונטער-נעהמער רעכענט זיך א פירמע, וואס בעזיצט 1 עקיפאזש, אלץ איינס צו אי-בערפיהרען לאסט, אדער פאסאזשירען (א דראזשקע-, ראלוואגען-, אדער ריסאר-קע-בעזיצער).

— — — —

2131. א לעז. פון א פאוושעכנע שול.

די פראגע ווערט רעגולירט דורך דעם גייעם לעהרער-אוסטאוו, וואס איז פערע-פענטליכט געווארען אין דז. אוסטאוו פון 8. סעפטעמב. ד. י. (92 פאז. 530).

ביינדלעך פון א יונג מיידעל איז ווארד.

א געהיימניספולער מארד.

נישט ווייט פון דער שטאט ראמבויע ביים דארף עפאר-לע-רוא, פון פראנק-רייך געפינט זיך א וואלד. דער וויטצע-מער לעפלא איז געגאנגען אין וואלד אויף א יאגד. ער האט בעמערקט א פאקעט, איינגעוויקעלט אין א צייטונג, פון וועלכען מ'האט געקענט זעהן ביינ-דלעך. מיינענדיג, אז דאס זענען ביי-נער פון עפעס א גע'הרג'עטער חיה, איז ה' לעפלא געגאנגען ווייטער, וואו ער האט בעמערקט א האק. די גאנצע זאך איז איהם געווארען פערדעכטיג.

ווען ער האט בעגעגענט די זשאנ-דארמען פון ראמבויע האט ער זיי דער-צעהלט די געשיכטע מיט די ביינער און האק.

די זשאנדארמען זענען אוועק און נישט ווייט פון'א קאלוזשע, וואס מ'רופט אין דארף: „די היגמישע בלאטע" האט מען געפונען ליגען דעם פאקעט, איינגעוויקעלט אין פאפיר. די זשאנדאר-מען האבען גלייך דערקענט, אז זיי האבען דא צו טון מיט מענשליכע ביי-נער. זיי האבען בעאיילט מיטצוטיילען וועגען דעם זייער שעף.

די אונטערזוכונג אין דער אומגעגענד האט געבראכט צו נייע סענסאציאנע-לע ענטדעקונגען.

א פאר טריט פונ'ם ארט, וואו מ'האט געפונען דאס פעקעל מיט ביינער, זע-נען געלעגען שטיקער פון א קליידעל, א פאר טריט ווייטער, האט מען דער-זעהען אנ'אנדער פאקעט, אויך מיט ביי-נער- פערוויקעלט אויך אין א צייטונג.

מ'האט די אלע ביינדלעך צוזאמען מיט'ן אנצוג אבגעפיהרט אין געריכט אין ראמבויע.

דער געריכט-דאקטאר האט פון די ביינדלעך גלייך צונויפגעשטעלט א סקע-לעט פון א יונג מיידעל פון בערך 11—12 יאהר.

דער קערפער איז ווייזט אויס צעשניטען געווארען אויף שטיקלעך מיט א זעג. אין פיל ערטער זענען די ביינדלעך צובראכען געווארען ווי דער מערדער וואלט פערלוירען זיין געדולד זיי צו זעגען.

דער קאפ די הענד און די פיס פעה-לען נאך. דער דאקטאר האט געקאנט פעסטשטעלען, אז דער קרבן איז גע-שטארבען מיט 4 מאנאטען צוריק.

דער געלער זשאקעט, וואס מ'האט געפונען איז אינוועניג פערגאסען מיט בלוט. ביים האלז האט מען געפונען א קויל, וואס בעווייזט, אז דער מער-דער האט זיין קרבן דערשאסען מיט א רעוואלווער-שאס אין קאפ, די זעג איז אויך געווען מיט בלוט פערגאסען.

עס איז קלאר, אז דא האט פאסירט א גרויזאמער געהיימניספולער מארד.

די אויספארשונג האט נאך פעסטגע-שטעלט פאלגענדע אומשטענדען, וועלכע וועלען אפשר אויפדעקען דעם גרויזא-מען סוד.

איין טייל פונ'ם קערפער איז געווען איינגעוויקעלט אין א צייטונג, פונ'ם 2. נאוועמבער 1924 יאהר. אין דעם נומער פון דער צייטונג, וואס דער ריכטער האט נאך גרויסע מיה געקאנט דורכלע-זען איז געווען א ידיעה וועגען א יונג מיידעל, וואס מ'האט דעם פאריגען טאג גע'גנב'עט ביי איהרע עלטערען אין פאריז. דאס מיידעל איז אלט געווען 11 יאהר. צוויי אונבעקאנטע האבען דאס קינד גע'גנב'עט ביי איהר מוטער, וועל-כע האט זיך שוין זייט יאהרען גע'גט זיך מיט איהר מאן.

אויף וויפיל די ידיעה אין דער צייי-טונג פונ'ם 1924 יאהר שטעהט אין א וואסער נישט איז צוזאמענהאנג מיט דעם מארד איז נישט בעקאנט.

יעדענפאלס איז זיכער, אז מ'האט דא צו טון מיט א זעהר געהיימניספולען מארד.

איצט האט די אויספארשונג בעקומען נייע ידיעות, וועלכע וועלען אפשר אנ-ווייזען דעם ריכטיגען וועג דער אויס-פארשונג.

אנ'ארבייטער מ. ר., וועלכער איז בעשעפטיגט ביי ראמבויע האט מיט א פאר חדשים צוריק פערלאזען זיין 13-יעהריג טעכטערל. דער ארבייטער האט זיך מיט דעם נישט אינטערעסירט, ווייל ער איז אליין א פראפעסיאנעלער שכור און זיין טאכטער איז איהם וועניג וואס אנגעגאנגען. איצט פארשט די פאליציי, צי ס'זענען דאס נישט די ביינדעלעך פון דער פערפאלענער.

אויסערדעם האט זיך די פאליציי דערוואוסט, אז אין עסאר-דע-רוא האט געוואוינט אנ'אנדער שכור, א בעקאנ-טער פערברעכער, וועלכער זיצט איצט פאר זיינע חטאים אין תפיסה. דער פאר-שוין האט געוואוינט מיט א פרעהליכער ווייבעל אין דארף, וועלכע האט ארויס-געיאגט פון שטוב איהר מאן, כדי צו לעבען מיט איהר געליבטען. דאס פרעה-ליכע ווייבעל זאל האבען געצוואונגען איהר טעכטערל צו לעבען מיט איהר געליבטען. דער פארשוין האט בכלל ליב געהאט צו שפאצירען מיט קליינע מיידלעך.

אַ חתונה אויף צוויי שעה.

ווי אַזוי מאַנכע פערשטעהען הייראטס־פרייהייט.

דער באַקאַנטער באָלשעוויסטישער שרייבער ל. סאָסנאָווסקי דערצעהלט אין דער מאָסקווער „פּראַוודאַ" די פאָלגענדע געשיכטע:

פאַרהאַנגען אין אָדעס אַ קאָמוניסט מיט'ן נאָמען פיאָדאָר סיגאָוו, ער איז פּאָליטישער קאָמיסאַר פון איינעם פון די רעגימענטען פון דער רויטער אַרמעע. איז אָט דער סיגאָוו געקומען אין איין פריהמאָרגען צו דער מעדעל ב. און האָט איהר פאָרגעלעגט תיכּף מיט איהם חתונה צו האָבען. דאָס מעדעל האָט געבעטען, אַז עי זאָל איהר געבען כאָטש אַ מעת־לעת צייט אויף צו בעטראַכטען דעם פאָרשלאָג. סיגאָוו האָט איהר אָבער איבערצייגט, אַז עס איז נישטאָ וואָס צו טראַכטען: ער דאַרף האָבען אַ ווייב, זי דאַרף האָבען אַ מאַן. זי וועט זיך צוגעוואוינען, וועט זי איהם ליב האָבען. דאָס מעדעל האָט ענדליך איינגעשטימט נישט צו וואַרטען אַ גאַנצען מעת־לעת, גאָר גלייך געהן מיט'ן בראַווען פּאָליטישען קאָמיסאַר אין דער ביוראָ, וואו מען פערשרייבט זיך אַלס מאַן און פרוי. דריי אַ זייגער זענען זיי שוין געווען געזעצליך פערהייראַט און דער מעדעלס עלטערן האָבען דעם זעלבען טאָג לכבוד דער יונגען פּאָרעל צוגעגרייט אַ פאַמיליען־מאָהלצייט.

ווייטער, דערצעהלט סאָסנאָווסקי, האָט פּאַסירט פאָלגענדעס:

„אַרום 5 אַ זייגער דעם זעלבען טאָג האָט סיגאָוו געבראַכט זיין יונגע פרוי צו זיך אין צימער און נישט שפּעטער ווי זיבען דעם זייגער האָט ער איהר שוין ערקלערט: „איך ענטשולדיג זיך פאַר דעם, וואָס האָט פּאַסירט. אָבער איהר קענט נאָך ווערען אַ מוטער פון מיין קינד און איהר זענט נאָך אַזאַ נישט - ענטוויקעלטע. מיר זענען נישט קיין פּאָר. מיר האָבען געמאַכט אַ טעות".

און פיאָדאָר סיגאָוו האָט געבעטען זיין פרוי, אַז זי זאָל פערלאָזען זיין צימער. ער האָט קיין צייט נישט, ווארום 8 אַ זייגער דאַרף ער שוין זיין אין קאַזאַרמע. מ'קען נישט זאָגען, אַז פיאָדאָר סיגאָוו האָט איננאַנצען נישט געפיהלט קיין פליכטען צו זיין פרוי. ער האָט איהר געגעבען 10 קאָפּיקעס און האָט איהר געבעטען, אַז זי זאָל איהם נישט פּעטשען, וואָרום ער איז אַ פּאַרטיי־מאַן, אַ מענש פון דיסציפּלין.

„דאָס יונגע ווייבעל" האָט אָנגעפאַנגען וויינען. פיאָדאָר סיגאָוו האָט אַרויסגענומען דעם זייגער און האָט, צעהלענדיג די סעקונדען, קורץ ערקלערט דער וויינענדיגער פרוי, אַז אַבערגלויבען איז אַ שאַנדע, אַז „מעדעלשע עהרע" איז נאָר אַ שענדליכער אַבערגלויבען און אַז ער האָט בכלל קיין צייט נישט. „טאָים איז מאָני".

דאָס „יונגע ווייבעל" איז אַוועקגעלאָפען צום פּראָקוראָר. דאָרט האָט מען איהר ערקלערט, אַז פאַר אַזוינע זאַכען קען מען קיינעם נישט בעשטראָפען וואָרים וואו שטעהט עס געשריבען, אַז אַ מאַן טאָר זיך נישט שיידען מיט זיין פרוי אין אַ שטונדע אַרום נאָך דער חתונה? אין אַ יאָהר אַרום מעג מען יאָ און אין אַ שטונדע אַרום נישט?

„די קאָמוניסטישע קאָנטראָל־קאָמיס'ע האָט סיגאָוו'ן פאַרגעוואָרפען זיין האַנדלונג. סיגאָוו אַליין האָט אין אַ געשפּרעך מיט אַן אָדעסער זשורנאַליסט ערקלערט, אַז ער פערשטעהט נישט, וואָס מען וויל פון איהם האָבען. „טרעה־יען, דאָס איז לויט זיין מיינונג, נידערטרעכטיגער אידעאַליזם, וואָס עקזיסטירט נישט פאַר קאָמוניסטען. דאָס מעדעל אין איהרע עלטערן זענען קליינבירגער, וואָס קענען נישט בעגרייפען זיין צוגאַנג צו אַזוינע זאַכען אוי"וו".

סאָסנאָווסקי פערענדיגט זיין אַרטיקעל אין „פּראַוודאַ" מיט די פאָלגענדע ווערטעל „דאָ איז פאַראַן וועגען וואָס אַ טראַכטען צו טוהן. אויב קאָמוניסטען וועלען זיך אַזוי בעציהען צו דער סאָוויעטישער הייראַט, וועלען אלע אונזערע דעבאַטען וועגען דער הייראַט־געזעצגעבונג זיין נישט מעהר ווי אַ קאָמעדיע. סיגאָוו האָט פון דער גאַנצער סאָוויעטישער געזעצגעבונג וועגען הייראַט אויסגעשניטען פאַר זיך „דאָס רעכט אויף דער ערשטער נאַכט", וואָס האָט אין מיטעלאַלטער געהערט צו די פערשידענע באַראָנען און פירשטען".

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

נאָסטראָלן פון די לאָדזשער ליבלינגס־אַרטיסטען פרוי

חנה לערנער, שלמה קוטנער, דוד זיידערמאַן, מ. הילסבערג

יום־טוב רעפּערטואַר:

דאָנערשטאָג גור 1 פאָרשטעלונג 4 נאָכמ. קאָמישע אָפּערעטע אין 4 אַקט

די רומענישע חתונה

הויפּט ראָל: מאָסקע – שלמה קוטנער; ראָל „דבורה" – פרוי חנה לערנער; ראָל „ישראל" – דוד זיידערמאַן.

פרייטאָג, 4 נאָכמיט. **אַ קרבן פון אַ שוועסטער**

קאָמעדיע אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ.

שבת, 4 נ"מ **די מאָדערנע דאַמע** אָפּערעטע אין 4 אַקטען

אויף אַלע נאָכמיטאָג פאָרשטעלונגען זענען די פּרייזען פון 80 גר. ביז 2 50

פּרעמיערע! פרייטאָג און שבת 8 45 אָוונט צום 1 מאָל אין לאָדז

אַ ווייב אויף ראַטעס

גרויסע קאָמעדיע אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון באַדאַסי. פאַר דער באַקוועמליכקייט פון פּובליקום איז די בינע פערברייטערט געוואָרען.

כאָר און אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דוד בײנעלמאַן.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

זאַנגוויל האָט אויך געשריבען יודיש

זיינס אַן אָריגינעל יודיש ליד.

ס'איז העכסט אינטערעסאַנט צו וויסען, אַז דער פערשטאָרבענער ישראל זאַנגוויל האָט אויך פּרובירט אַמאָל שרייבען יודיש און גאָר אַ ליד דערצו.

אויפמערקזאַם דערויף האָט געמאַכט אברהם וויעוויאָרקע אין דער ניו־יאָרקער „וואָרהייט" פון 6־טען אויגוסט 1916.

„בלעטערנדיג אין אַלטע יודישע צייטונגען פון ענגלאַנד", האָט געשריבען ה' וויעוויאָרקע, האָב איך געפונען אָט דאָס דאָזיגע ליד, וועלכעס שטעלט מיט זיך פאָר אַ אינטערעסאַנטען קוריאָז אין דער געשיכטע פון דער יודישער ליטעראַטור.

„מיט 21 יאָהר צוריק, אין 1895, איז אין לאָנדאָן דערשינען אַ יודיש וואָכענבלאַט מיט'ן העברעאישען נאָמען „הצופה". די צייטונג איז געווען דער אָרגאַן פון די „מחזיקי" הדת", און דער רעדאַקטאָר איז געווען אַ געוויסער ליין מעציק, און דאָרט, אין נומער פון 15־טען מערץ, האָט זאַנגוויל געדרוקט זיין ליד, אָריגינעל געשריבען אין יודיש, מיט'ן נאָמען „אַ קריטיק אין זשאַרגאָן".

„ס'איז כאַראַקטעריסטיש, אַז זאַנגוויל וועלכער איז שוין דאַמאָלס געווען אַ בעריהמטער ענגלישער שריפטשטעלער, מיט זיין מיין־געשליפענעם ענגלישען סטיל, האָט פונדעסטוועגען, שרייבענדיג יודיש, אָנגענומען דעם בדחנישען טאָן, וועלכער איז צו יענער צייט געווען אָנגענומען כמעט ביי אַלע יודישע פּערזען־שרייבערס.

„וועגען ווערט פון'ם ליד אַן און פאַר זיך איז קיין סך נישטאָ צו רעדען. פונדעסטוועגען געפינען זיך דאָרט סימנים – און שטאַרקע – פון זאַנגווילס בייסענדיגער סאַטירע.

די רעגאַמידטע שולע פאַר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

7־קלאַסיגע

שולע

פון

פ. קאַצענעלזאָן נאַחומאָב

נייעגאַס 6

צווישען גאָוואַמיצקאַ און ווסכאָדניאַ.

עס ווערען אָנגענומען אין אַלע קלאַסען אין עלטער פון 7 ביז 14 יאָהר

שילער און שילערינס.

אַ ספּעציעלער פאָרבערייטונגס־קלאַס פאַר ענטוויקעלטע 6־יעהריגע קינדער. אַ גרויסער פּראָגראַם פון העברעאיש און רעליגיעזע יודישע לימודים. די למודי־קודש ווערען געלערנט אונטער דער הנהלה און השגחה פון בערי'המטען אַלטען למדן

ר' בנימין יעקב קאַצענעלזאָן.

ביי דער שולע עקזיסטירט פאַר קינדערלעך פון 3 ביז 6 יאָהר

אַ פרעבעל־שולע / Freblówka

פּוילישע און העברעאישע ליערער און לייכטע געשפּרעכען. גימנאַסטיק מיט מוזיק. ■■■ רִיטמישע טענץ. ■■■ האַנד־אַרבייט. אָנפאַנגס־לערע פון לעזען, שרייבען פּויליש און עברי (דאַווענען).

נאָכמיטאָג־שולע 50% ביליגער.

נאָכמיטאָג - פרעבעלשולע.

979

איינשרייבונגען פון ר"ח אלול טעגליך פון 11 ביז 1 און פון 5 ביז 7 אָוונט.

לאַנגע האָר — אָדער בובי־קאָפּ?

דאָס איז איצט וועהר אַ חיכטיג פרויען־פּראָבלעם.

עס איז קלאָר ווי דער טאָג, אַז פרויען זענען גוואַלטיג פעראינטערעסירט מיט דער פראַגע ווי לאַנג די האָר דאַרפען זיין.

אַמעריקאַנערינס, וועלכע קעהרען זיך אום פון פראַנקרייך און ענגלאַנד, דערצעהלען, אַז קורצע האָר פאַר פרויען זענען דאָרט פונקט אַזוי פּאָפּולער, ווי אין די פעראייניגטע שטאַטען. די צאָהל געשאָרענע דאַמען האַלט דאָרט אין איין וואַקסען, און גאַנץ זעלטען האָבען פרויען חרטה נאָכדעם ווי זיי זענען אָפּגעקומען די אָפּעראַציע פון אָפּשערען זיך.

פונדעסטוועגען קען מען נישט פערקוקען דעם פאַקט, וואָס די איטאַליענישע קעניגין העלענע האָט נישט לאַנג צוריק געלאָזט וויסען, אַז צו די הויף־צערעמאָניעס וועלען נישט צוגעלאָזען ווערען קיין שום געשאָרענע פרויען.

אמת, אין אַנהויב זומער האָט קעניגין מערי פון ענגלאַנד דוקא יאָ ערלויבט געשאָרענע פרויען פאָרצושטעלען זיך פאַר דעם הויף מיט דער ערלויבניש האָט די ענגלישע קעניגין געוואָלט איינגעהן אויף אַ קאָמפּראָמיס מיט דעם געשמאַק פון דער נייער צייט. מען ווייס אָבער גאַנץ גוט, אַז זי האַלט נישט פון דער מאָדע, און צווישען די פרויען פון דער קעניגליכער פאַמיליע איז זעלטען צו זעהן איינע מיט געשאָרענע האָר.

מען קען דערויף ענטפערען, אַז קעניגינס געבען מער נישט דעם טאָן אין דער מאָדע. דאָס איז טאַקע גאַנץ ריכטיג. אָבער זיי פערטרעטען אַ גרויסען קלאַס פון קאָנסערוואַטיווע דאַמען, און דאָס איז אַ פאַקט, מיט וועלכען מען מוז זיך רעכענען.

און נאָך אַ פאַקט, וועלכען מען מוז האָבען אין זינען, איז אָט וועלכער: אַז כאָטש מען רעדט, אַז די גרויסע מאַיאָריטעט פון עלעגאַנטע פאַריזער פרויען געהען מיט געשאָרענע האָר, איז אָבער אמת, אַז אַ גאַנץ גרויסע צאָהל מאָדעלען איז שוין אַרויסהעלפערינס אין בעריהמטע פראַנצויזישע קליידער־געשעפטען, מיידלעך, וועמענס „שיק" איז צווייפעללאָז, טראָגען דוקא לאַנגע האָר.

די בעציהונג צו קורצע האָר האָט זיך בעדייטענד געענדערט אין דעם לעצטען יאָהר אָדער צוויי. אַמאָל האָט מען די דאָזיגע מאָדע געהאַלטען פאַר צו עקסטרעם, צו יוגענטליך און געוואַגט. שוועסטער אין די שפּיטאָלען פלעגט זיין פערבאָטען צו געהן מיט קורצע האָר. עס איז פערדעכטיג געווען פונקט פאַר אַזאַ קאָקעטסטווע ווי פערפום און הויכע פראַנצויזישע קנאָפּעל. דאָקטאָרשעס האָבען אויף זייערער אַ קאָנפערענץ אומאָפיציעל בעהאַנדעלט די פראַגע, און די מעהרהייט איז געווען אין דער מיינונג, אַז פאַר די פרויען פון דער פּראָפעסיע פּאַסט נישט צו טראָגען געשאָרענע האָר. אין פלעגט מען זעהן אַן עלטערע פרוי מיט קורצע האָר, איז געווען הימצל עפען זיך!

דאָס אַלץ האָט זיך געענדערט. די בעשיידעניסטע, די בכבוד'יגסטע שוועסטער האָבען אָפּגעשאָרען זייערע האָר. אין אייניגע שפּיטאָלען פעיקט זיך, פערקערט, אַז מען קוקט נאָר קרום אויף לאַנגע האָר און מען האַלט זיי אַלס אַ סימן פון לייכטזיניגקייט. ווייל טאַקע – די גאַנצע וועלט געהט געשאָרען, און דאָ מיט אַמאָל וויל אייגע זיין אַן אויסנאַהם און חנד'לען זיך מיט איהרע לאַנגע לאָקען. וואָס איז עס, נישט קאָקעטסטווע?

אין נישט לאַנג צוריק האָבען דאָקטאָרשעס געהאַט אַ שטיקעל צוזאַמענקונפט און צווישען זיך בעשלאָסען, אַז אַ „בּאָב" גיט צו מעהר חשיבות דער מעדיציניש פּראָפעסיע ווי לאַנגע האָר. אין פערשטעהט זיך, אַז די אַלטמאָדישע אידעע, אַז עלטערע פרויען דאַרפען זיך שערען זייערע האָר, איז כמעט ווי פערשוואונדען. פונקט קאָפּויר: מען הערט אַמאָל ווי יונגע פרויען, וועלכע ווילען זיך נישט שיידען מיט זייערע לאַנגע לאָקען, זאָגען, אַז אויף דער עלטער וועלען זיי זיך אָפּשערען, ווייל גרויע, לאַנגע האָר מוזען מאַכען אַ שלעכטען איינדרוק.

מען האָט אַ סך דעבאַטירט וועגען דעם, ווי ווייט בעקוועם עס זענען קורצע האָר. אַ סך פרויען פערזיכערען, אַז עס איז אַ סך גרינגער צו האַלטען אין אָרדנונג קורצע האָר. און אַז זיי זענען צו פערנומענע מענשען אויף צו באַדערען זיך מיט לאַנגע האָר. פון דער אַנדערער זייט זענען פערהאַן אַ סך פרויען, וועלכע פיהלען, אַז קורצע האָר פאָדערען מעהר צייט און אויפמערקזאַמקייט ווי לאַנגע האָר, און אַ הויך דעם ספּעציעלע הוצאות.

ביי דער דאָזיגער מיינונג האַלט מען זיך זעהר איינגעשפּאַרט אין פראַנקרייך. ווען מען פרעגט זיך נאָך, וואָס איז די מעשה, האָט אין פראַנקרייך טראָגען וויינציגער אַרבייטערינס קורצע האָר, ווי אין ענגלאַנד אָדער אַמעריקאַ, ענטפערט מען, אַז דאָס איז צוליב עקאָנאָמישע אורזאַכען. דאָס פראַנצויזישע אַרבייטס־מיידעל איז זעהר שפּאָרעוודיג, אין אָפּשערען די האָר, ווייסט זי, טרייבט אַריין אין ווייטערע הוצאות.

יעדע זויבערע מיידעל קאָן אַליין גרייטען די נויטיגע פלעגע איהרע לאַנגע האָר. זי קאָן זיי וואַשען, קעמען און בערשטען, אָבער געשאָרענע האָר קאָן זי פאַר קיין פאַל נישט יעדע ווייל'ע אויסערשערען אַזוי, אַז עס זאָל טאַקע זיין פיין. ווייטער, עס איז גישט שווער אַליין צו פריזירען לאַנגע האָר, אָבער קורצע האָר אַליין צו פערקרויזען איז זעהר אַ גרויסע בריה'שקייט, וועלכע גיט זיך זעלטען איין.

דאָס איז אמת, אַז ווען מען זשאַלעוועט נישט קיין געלד און מען געהט איין מאָל אַ וואָך צו אַ פריזיער, האָט מען די איבריגע טעג זעהר ווינציג אַרבייט מיט קורצע האָר.

איהר זאָלט זיך גאָר נישט איינרעדען אַז די האָר־פּראָבלעם איז געלייזט אַפילו ווען איהר און אַלע אייער בעקאַנטע פרויען געהען מיט געשאָרענע האָר, הייסט עס נאָך נישט, אַז די גאַנצע וועלט האָט אָנגענומען די מאָדע. קאָן זיין, אַז די גאַנצע וועלט וועט טאַקע אַנג המען.

די לאַגע איז אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנט – אי פאַר'ן פּסיכאָלאָג, אי פאַר'ן פאָרשער פון פרויען־מאָדעס, די פאַקטען זעהען אויס צו זיין אַזוי:

קורצע האָר שטעלען דאָכט זיך צופרידען די פאָדערונגען פון דער מאָדערנער פרוי אין יעדער הינזיכט. איהר טרעפט אַ סך פרויען, וועלכע זענען פולשטענדיג צופרידען מיט זייערע געשאָרענע האָר. אָבער נאָך מעהר זענען פערהאַן אַזעלכע, וועלכע האָבען זיך אָפּגעשאָרען און ווילען אַנדערש נישט ווי אויך ווייטער געהן מיט קורצע האָר. אָבער פונדעסטוועגען זענען זיי נישט גאַנץ צופרידען. זיי זענען נישט גאַנץ זיכער, אַז עס קלייד'ט זיי. זיי פיהלען, כאָטש זיי האָבען נישט ליב זיך מודה צו זיין אין דעם, אַז קורצע האָר נעהמען עפּעס אָפּ פון זייער ווירדע. און כאָטש עס איז וואויל און שעהן און באַקוועם, איז עס אָבער אַביסעל באַנאַל, ווייל אַלע יאַכנעס געהען שוין מיט געשוירענע האָר.

און דערפון נעהמט זיך עס, וואָס פרויען – פיל פון זיי – הערען שטענדיג מיט אַזוי פיל חשק וועגען נייע מעטאָדען ווי אַזוי צו שערען און אָרגאַנזירען די האָר. עס דאַכט זיך זיי אַלץ, אַז מען האָט נאָך נישט אויסגעפונען דעם ריכטיגען וועג ווי אַזוי דאָס דאַרף געטאָן ווערען.

מערי מאַרשאַל.

Dr. H. Rakowski

Zawadzka 25, tel. 37-34

קינדער- און אינערע-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

1028

Dr. med. Ludwik Rapeport

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna)

Telefon 44-10 1000

ספּעציאַליסט פאַר נערוען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָווענד.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה.
9 קאָנסטאַנטינאָווסקא 9
טעלעפאָן 27 81

ספּעציעלער הורים פאַר שטאַפּילער.
פאַרבעשענדראן פון 2 ביז 2 און פון 5-7. 75
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. J. HERSZFINKIEL

Zawadzka 15, tel. 11-87.

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען

איז צוריקגעקעהרט.

Dr. med. J. POLAKOW

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען 168

KONSTANTYNOWSKA 37a Tel. 39 75

נעמט אָן פון 5—6.30 אָוו. אינדערהיים און פון 2-3
אין לעטשניצע אויף גייערס מאַרק פעטריקאָווער 294.

Dr. PRYBULSKI

צוריקגעקעהרט — זאַוואַדזקא 1, טעל. 25-38.
וועגערישע- און האַר- הויט - קראַנקה. מענער-שוועכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל). רענטגען-שטראַהלען. — נעמט אָן 9—1, 4—8 אָוו., דאַמען: 4—5

Dr. JAKÓB KON

אָרדינאַטאָר פון שטעטישען שפּיטאַל. אַקושער

צוריקגעקעהרט.

שענקעוויטש 18, טעלעפאָן 37-62
אין די לעטשניצע אויף זאַכאַרניאַ 27 (רוג קאָנסטאַנטינער) פון 5 ביז 6 נאָכמ. 293

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-קאַבינעט

פון דר. מעד. ב. שמירגעלד

6 צעגעלניאַנא 6

ריקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נעוויען-שמערצען, פעטזוכט, אַרטרעטיזם, שטיהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען).
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

Dr. med. W. EYCHNER

פרויען-קראַנקהייטען

Zgierska 38, tel. 34-72

צוריקגעקעהרט.

Dr. M. Lichtensztajnowa

קינדער-קראַנקהייטען.

נעהמט אָן אין לעטשניצע „פּאַמאָץ" אַלעקסאַנדראָווסקא 1 פון 12—2 און פון 3—5 נאָכמיטאָג. 786
אין דער היים **Andrzeja 28** פון 5-7

Lek. Dentysta

Jakób Botwinik

געאַרבייט אין דער לאָדזשער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט יעצט אָן טעגליך, אויסער ש ב ת פון 3 ביז 9 אָווענד אויף דער

נאָוואָמיעסקא 26, פראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קראָנען און גאָלד-בריקען.

▲▼▲▼ צוגענגליכע פּרייזען. ▼▲▼ 186

פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג.

Dr. ALTERMAN-GURFEL

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.

Piramowicza 10.

נעהמט אָן פון 4 ביז 6 נאָכמיטאָג. **Tel. 46-96.**

רעיעל און ביליג!

דעם גרעסטן אויסוואַהל פון שטיהל געבעטע

פון אייגענער טישלעריי.

פּעריש. פּאַסענער, אויך טאַפּעצירער-אַרבייט, מאַטראַצען, קאַזעטקעס און אַטאָמאַנעס.

רעפּעראַטורען צו ביליגע פּרייזען.

איז נאָר צו בעקומען ביי

ג. לעווקאָוויטש, לאָדז,

פּולנאַצנאַ 5, אין דויף רעכטס.

קומט און איבערצייגט אייך! קומט און איבערצייגט אייך!

בעמ.: איך האָב געעפנט אויף רזשגאָווסקאַ 16 (נייער מאַרק) אַ פיליע, וואו מען בעקומט פערשידענע מעבעל-געגענשטענדע, ווי אויך טאַפּיציר-אַרבייט: מאַטראַצען, פאָטעלען, קאָזעטקעס, און די גרעסטע פּאַסענער געבעטע שטיהל און וויענער שטיהל אין באַר און אויף ראַטעס.

רעיעל און ביליג!

8-קל. מערכעז-גימנאַזיע

פון מאַריע האַכשטיין

וואָלטשאַנסקא 23, טעל. 14-27.

די איינשרייבונגען קומען פאָר. שול-געלד און די איינטריטס-קלאַסען פון 25 זל. מאָנאַטליך. די קאַנצעלאַריע איז טעטיג און די ביוראָ-שעה'ן.

„קינדער-היים"

געפיהרט לויט סיסטעם פון פראָפ. מאָנטעסאָרי און די ספּעציעל צו דעם ציל אויפגעמויערטע זאַלען אונטער דער לייטונג פון פרל. קאַפּלאַן.

וואָלטשאַנסקא 23, טעל. 14-27.

ס'ווערען אָנגענומען יונגלעך און מעדלעך פון 4 יאָהר אָן אין די ביוראָ-שעה'ן. 150

אין דער היגיענישער פּריוואַט-אַנשטאַלט פון

מ. קופּקאַ פּאָמאָרסקאַ 12

1) ראַזירען 30 גר. מיט קעלניש וואַסער	4) שערען פון דאַמען 50 גר.
2) שערען 70 גראָשען.	5) קאָפּ וואַשען 50 גר.
3) שערען יונגלעך 50 גר.	6) מאַסאַזש פון געזיכט 50 גר.

מאָדערנע בעדינונג! ערשטקלאַסיגע אַרבייט! 2046

האַר! שפּאַרט געלט און קויפט מאָדערנע זאַכען

דער עלעגאַנטער מאַגאַזין פון גאַלאַנטעריע- און טריקאָטאַזש-וואַרען

„JÓZEF", Piotrkowska 116

(wł. Józef Rajbenbach)

עמפּפעהלט אויף די קומענדע יום-טובים אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייסט-מאָדערנסטע קראַוואַטען, העמד, טריקאָטאַזשען, שטרימפּ און שאַרפּ-זשען פון די בעסטע סאָרטען.

קאָנקורענץ-פּרייזען! די נייעסטע מאָדעס! קאָנקורענץ-פּרייזען!

צו פערקויפען
אַ גרויסער שעהנער פּראָנט-

לאָקאַל

בעשטעהענד פון 3 שטובען און אַ גרויסער אין דער געגענד פון אַלט שטאָט, אָפּערטען אונטער „לאָקאַל" אין אַדמיג.

ענטשולדיגונג

דערמיט ענטשולדיג איך מיך פאַר ה' מאַנדראָוויטש און ווינש זייער אַ חתן תתימה טובה.

הערש ר אָזענצווייג.

שייטלען

פון פּרימאַ האָר, פּערש קאַמיענגאַ 5, 2-טן הויף ביי בצלאל פּאַרושעצקי.

ווירקליכע נייהייט

פּעלצוואַרען

אויף ראַטעס

מענער און דאַמען פּעלצען אייך איינצעלנע פוטערלעך אין גרויסען אויסוואַהל
— — צו בעקומען ביי — —

I. SZWARCMAN

41 NARUTOWICZA 41 866

ס'ווערט אויך אָנגענומען אַלע אַרט רעפּעראַטורען.

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פּעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.
צאַהלט די העכסטע פּרייזען

א. וויצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזיעלנא)

אין מעבעל געוועלב, (פּריוואַט-וואָהנונג) שענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פּערש. געניצטע מעבעל איז נאָר צושטאַנד צו פערקויפען 1374

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל! מיט אויספּערטיגונג, אויך נאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ה. ציטריןאָווסקי, ראַכיעננא 1,

אין צווייטען טויער, פּאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען

עלעקטרישע בעלייכטונג

איז 5 טאָג!

ווער עס וויל האָבען עלעקטרישע בעלייכטונג שנעל און גוטע בעדינונגען, אויף וועקסלען א. ער קליינע ראַטעס, זאָל זיך ווענדען אין

ZAKŁAD ELEKTROTECHNICZNY

Piotrkowska 44 (אין הויף)

בעמערקונג: עס ווערען אויסגעפיהרט רעפּעראַטורען צו יעדער צייט. 912

א גרויסער אויסוואַהל

שירם

— פון —

אין שטעקענס

מיט 25 פּראָצ. ביליגער, ווי איבעראַל!

צו בעקומען אין ווערקשטאַט פון

ס. פיינענבוים,

19 נאַרוטאָוויטש 19.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי רעפּעראַטורען, ווי אויך איבערציהען. 324
געדענקט די אַדרעס: נאַרוטאָוויטש (דזיעלנאַ) 19.

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

פערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואַנעס, פּעלצען, אַנציגער, ניי-מאַשינען אד"וו, בעסער איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע

ה. ראָזנער, בענעדיקטאַ 28

נאָר אונז צאָהל די העכסטע פּרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד. פּרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

Dr. med. S. NIEWIAŹSKI

הויט און וועגערישע קראַנקה. מענער-שוועכע
נעהמט אָן פון 5 ביז 8 נאָכמיטאָג

שענקעוויטשאַ 34.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַמאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 3-2 $7^1/_2$—$6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	$1-11^1/_2$ 6-5
ד"ר סאַנטאַר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4-3 ז 2-1.
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 $7-5^1/_2$
ד"ר שטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
ל. פּרוסאַק	צאָהן-אַרצט	10—2
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	7—4

צאָהן-טוגרהיילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען, א אז. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שוועסטער.
אָנמעלדונגען בעגען שאָלאַך (שקאַרלאַטון) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
חיזים אין ד"ר שטאָט.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:

אין לאָדז: אַ חודש -- 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. — פאַר'ן אונהאַלט פון אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען - פּרייזען:

פאַר אַ מיל. מעטער שורה

פאַר'ן טעקסט 15 גראָשען, פּרעמאַג 20 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. פּרעמאַג 30 גראָשען. נאָכ'ן טעקסט 10 גר. פּרעמאַג 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצ. טייערער. אויסער דער שטאָט — 50 פּראָצ. טייערער. —

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.